

Rapport

2022:2

Partiledarskiftet i Sverige 1967-2022

Anna Cederholm Lager
Richard Karlsson
Hilma Lindskog
Henrik Oscarsson

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2022.04.29

www.gu.se/valforskningsprogrammet

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför Valforskningsprogrammet empiriska undersökningar om den svenska demokratins tillstånd och utveckling. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The SNES Program Report Series

Since the 1950s, Swedish National Election Studies Program conducts empirical research on the condition and development of the Swedish democracy. The Report Series is one of our main publication outlets. The aim is to publish facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Party abbreviations

	Left Party (V)
	Social Democratic Party (S)
	Green Party (MP)
	Center Party (C)
	The Liberals (L)
	Conservative Party (M)
	Christian Democratic Party (KD)
	Sweden Democrats (SD)

Citering:

Cederholm Lager, Anna, Richard Karlsson, Hilma Lindskog & Henrik Oscarsson (2022). Partiledarskiften i Sverige 1967-2022. Valforskningsprogrammets rapportserie 2022:2. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.

Redaktör för arbetsrapportserien:

Henrik Ekengren Oscarsson

Partiledarskiften i Sverige 1967-2022

ANNA CEDERHOLM LAGER
RICHARD KARLSSON
HILMA LINDSKOG
HENRIK OSCARSSON

Sammanfattning

Vilka opinionsförändringar har blivit resultatet av partiledarskiften i Sverige under det senaste halvsekle? Hjälper det att byta ledare för att häva en nedåtgående trend eller starta en uppåtgående? Med hjälp av månatliga opinionsmätningar från Sifo från perioden 1967-2022 har vi systematiskt analyserat opinionseffekterna av de totalt 50 partiledarskiften som ägt rum. Visualiseringarna av enskilda ledares fram- och motgångar under sin partiledartid ger nya perspektiv på viktiga skeden i svensk politisk historia. Analyserna ger en brokig bild av opinionseffekter av partiledarskiften vilket omöjliggör att dra generella slutsatser. I linje med tidigare internationell forskning tycks det även i Sverige finnas en mycket liten men signifikant positiv tendens till ett kortsiktigt uppsving i opinionen under månaderna efter ett ledarskifte. Även om den genomsnittliga opinionseffekten är mycket liten – mindre än en procentenhet – kan en inledande uppgång vara viktig för små partier i stort behov av opinionsframgångar.

Abstract

How do leader shifts affect public opinion? We analyzed monthly poll data from Sweden to chart the evolution of opinion support by the 50 party leader shifts in the period 1967-2022. The visualizations of the individual leaders' successes and setbacks during their time as party leaders provide new perspectives and serve as reminders of important developments in Sweden's political history. In line with previous research, results suggests a small but statistically significant positive effect of leader successions on a party's polling results in the months following a leader shift. Although this effect is very small – less than a percentage point on average across all leader shifts – a small upward movement in the polls can be important to small parties in dire need of an opinion success.

Femtio partiledarskiften under femtio år

Syftet med den här rapporten är att kartlägga opinionseffekterna av de femtio partiledarskiften som ägt rum i Sverige under de senaste femtio åren. Att bygga upp en fungerande databas över tidpunkter för partiledarskiftena som kan analyseras tillsammans med opinionsdata är en grundläggande förutsättning för att sedan kunna gå vidare och pröva teorier om varför partier byter ledare och vilka effekter ledarskiftena kan få för partiets ideologiska inriktning eller ställning på väljarmarknaden. Huvudmålsättningen med rapporten är att beskriva och avtäckta eventuella generella mönster i partiets opinionsförändringar strax före och efter ledarskiftena. Hjälper ett ledarskifte för att hejda eller vända partiets kräftgång i opinionen? Vilka är de bästa historiska exemplen på framgångsrika eller katastrofala ledarskiften?

Vårt datamaterial för denna inventering av ledarskiftenas anatomi är de offentligt publicerade månatliga mätningarna av partiernas opinionsstöd från opinionsinstitutet Sifo. Svenska institutet för opinionsmätningar (Sifo, numera Kantar Sifo) påbörjade sina mätningar 1967. Institutets data utgör den längsta sammanhållna serien av opinionsmätningar i Sverige. Det finns förstås fler serier av opinionsdata insamlat från andra institut, men det är svårt att komma lika långt tillbaka i tiden. Eftersom Sifo-serierna inte avviker på något systematiskt sätt från andra instituts mätningar från senare perioder har vi valt att endast använda Sifodata för dessa analyser.

Vår definition av ett partiledarskifte utgår från formella beslut fattade på partiernas kongresser eller stämmor. Exakt när ett ledarskifte äger rum i offentlighetens ögon är dock inte alldeles lätt att avgöra alla gånger. I några fall har ledarskiftet skett på andra sätt än genom ett formellt kongressbeslut. Och framför allt under den tidigare delen av vår undersökningsperiod kan det finnas perioder då ledare annonserat sin avgång mycket tidigt och där efterträdaren varit känd eller självklar. En del ledarskiften är därför mer flytande än andra, något som vi inte har haft möjlighet att hantera inom ramen för den här studien. En fullständig förteckning över alla partiledarskiften under perioden, med vidhängande källförteckning, återfinns i rapportens appendix (se tabell A.1). I förteckningen finns även kommentarer till hur varje ledarskifte gick till.

Personifiering av partipolitik?

Hur stor betydelse partiledare har för partiets opinionsstöd är omdiskuterat i litteraturen. Teoretiskt finns det mycket som talar för att positiva omdömen om partiledare borde inverka starkt på partiets framgångar i opinionen. För det första innebär en generellt högre maktkoncentration inom politiska partier att alltmer ljus kastas på partiledaren (Garzia et al. 2022; Silva 2019; se även Bjerling, 2012). Vidare har förändringar i det mediala landskapet och väljarnas mediekonsumtion lett till ett ökat fokus på partiledarens karaktär (Catellani & Alberici 2012; Garzia et al. 2020; Silva et al. 2019). När TV-program, och idag sannolikt även sociala medier, har vuxit i betydelse har partiets strategier för kommunikation anpassats och fokus i allt högre grad hamnat på partiledares olika egenskaper (Esser & Strömbäck 2014; Garzia et al. 2020)¹. I synnerhet gäller detta i demokratier med en relativt svag public service (Barisione 2009).

Vid sidan av medialiseringsprocesser framförs politiska förklaringar till att betydelsen av partiernas ledare potentiellt är större idag än tidigare. Under lång tid finns tydliga minskningar i graden av partianhängarskap i Europa. Sverige är inget undantag. De känslomässiga banden mellan partier och väljare uppvisar en obruten försvagning sedan 1960-talet. När långsiktigt strukturerande krafter som gruppröstning och partiidentifikation blir mindre viktiga för partivalet får kortsiktiga faktorer en allt större svängrum

---

¹ Utvärderingen av partiledarna brukar ändå vara baserad på politiskt relevanta kategorier, som relaterar till deras prestation (Ohr & Oscarsson 2003).

(Barisione 2009; Garzia et al. 2022; Silva et al. 2019; Dassonneville, 2016). En starkt övertygad anhängare av ett parti påverkas sannolikt inte så mycket av en mindre omtyckt partiledare, till skillnad från en väljare som överväger flera partialalternativ.

Stödet i forskningen för resonemangen om en generellt ökad betydelse av partiledarpopularitet för väljares partival är emellertid svagt, med svårigheter att hitta entydiga mönster på att så faktiskt skulle vara fallet (Barisione 2009; Curtice & Holmberg 2005; Holmberg & Oscarsson 2011). Avsaknaden av empiriska resultat som stärker hypotesen om partiledareffekter skulle kunna bero på de metodologiska (och teoretiska) svårigheterna med att separera partiledar- och partieffekter (Barisioni 2009; Costa & Silva 2015; Garzia et al. 2022).

Barisioni (2009) argumenterar för att en orsak till det svaga empiriska stödet för partiledareffekter beror på övergeneraliseringar – frågan vi bör ställa oss handlar snarare om under vilka omständigheter, och inom vilka väljargrupper, som partiledare spelar roll. Exempelvis är ledareffekter mer framträdande i presidentiella partisystem än i parlamentariska, samt sannolikt i demokratier där det är relativt låg grad av polarisering eftersom det minskar graden av ideologisk röstning (Barisione 2009; Lachat 2009). På individnivå har man dessutom kunnat observera att väljare som bestämmer sig sent för sitt partival i högre utsträckning baserar sitt val på partiledarnas egenskaper än väljare som bestämmer sig tidigt (Catellani & Alberici 2012), vilket sannolikt är ett tecken på grad av övertygelse. Högutbildade samt politiskt intresserade verkar, till viss förvåning, även bli mer påverkade av partiledareffekter än lågutbildade väljare (Barisione 2009).

Det finns dock senare studier som har identifierat mer generella partiledareffekter. I en komparativ undersökning av västeuropeiska länder som sträcker sig över sex årtionden hittar Garzia et al. (2022) att partiledareffekter på partival har ökat något över tid, som en följd av en minskad grad av partianhängarskap hos väljare² (se även Garzia 2012). De konstaterar därmed att partiledare har blivit mer centrala för partival. I synnerhet framträder detta mönster för väljare med en hög tv-baserad mediekonsumtion (Garzia et al, 2020). Med hänvisning till de positiva effekterna och förändringen över tid drar författarna slutsatsen att svårigheterna i tidigare studier att hitta liknande mönster beror på att partiledareffekten inte kan studeras som ett isolerat fenomen, utan att de är avhängiga relationen till partieffekter. Det kan hända att partiledare inte har börjat spela en större roll *per se*, utan att de har börjat spela en större roll relativt partiets (sjunkande) påverkan. Framtida studier inom området bör därmed ta hänsyn till partieffekter, och inte frångå från dem vilket tidigare varit vanligt förekommande. Vidare menar de att tidigare små effekter kan hänvisas till de olika undersökta tidsperioderna. Tidigare studier har sällan undersökt tidsperioder efter millennieskiftet.

Från kortsiktiga till långsiktiga partiledareffekter

Huvuddelen av den tidigare forskningen om partiledareffekter handlar om den *kortsiktiga* påverkan partiledarpopularitet har för opinionsstöd och valresultat. Den typiska analysen undersöker effekter av ledarpopularitet på benägenhet att rösta på partiet i ett val. Oftast är data insamlade i direkt anslutning – och påfallande ofta *efter* – ett val. Studierna ger med andra ord bra svar på hur ledarpopularitet påverkar partival på mycket kort sikt, i en valrörelsekontext.³

² Även betydelsen av partiledare för valdeltagande har ökat över tid, i synnerhet bland väljare som i hög utsträckning tar del av nyheter via television. Likväl kan man konstatera en minskning i partiets mobiliseringsförmåga (Silva et al. 2019).

³ Många eftervalsstudier av partiledareffekter lider av endogenitetsproblem: partiledare blir inte sällan mer populära efter ett framgångsrikt val och mindre populära efter ett förlustval. Med tillgång enbart data från efter val kan det vara svårt att skatta betydelsen av ledarpopularitet på ett rimligt sätt.

Det är dock betydligt mer sällsynt med studier av *långsiktiga* partiledareffekter: Vad händer när ett parti byter ledare? Vi menar att detta är en stor brist i forskningen om ledareffekter, särskilt eftersom det finns goda argument för att en stor del av partiledareffekterna i partiorienterade politiska system genereras vid partiledarskiftet i sig självt. Om vi betraktar nyvalda partiledare som idébärare med mandat att förändra partiets ideologiska inriktning är det i så fall partiledarskiftet som lägger grunden för partiets fram- eller motgångar i samband med framtida val, inte ledarens prestationer i nära anslutning till ett val. I samma utsträckning som partiledarskiftet leder till förändrade partiideologier eller förändrad syn på partiet bland väljarna kommer med tiden populariteten för partiet och populariteten för ledaren att starkt samvariera – i synnerhet eftersom politikens tilltagande medialisering medför ett allt större fokus på partiledarna som 'logotyper' för sitt parti. En stor del av den initiala partiledareffekten kan absorberas i generella attityder till partiet. Denna dynamik vet vi endast litet om.

Hur kan då ett större fokus på ledarskiftet lära oss mer om partiledareffekter på röstning? Svaret på den frågan är att vi får en mer komplett bild som gör det möjligt att bättre avgöra betydelsen av enskilda ledare för partiets framgångar. Det är inte otänkbart att det leder till att våra bedömningar av partiledareffekter nyanseras och kvalificeras. Nollresultaten som syns i forskningen om partiledareffekter i många partidominerade flerpartisystem som t ex Sverige kan därför seriöst underskatta den samlade effekten av partiledare. För att få en komplett bild behöver forskningen fokusera mer på vad som händer med partiets politik, inriktning, huvudbudskap, organisation, interna sammanhållning och strategier i samband med ledarbyten.

En sådan kartläggning är förstås ett stort forskningsprojekt i sin egen rätt. I den här rapporten tar vi några förberedande steg för att i framtiden kunna genomföra en mer ambitiös analys av en lång rad effekter av partiledarskiftet. Ett första steg är att kartlägga ledarskiftet i sig själv. Opinionseffekter av partiledarskiftet är en i sammanhanget lågt hängande frukt eftersom vi har bra databaser över opinionsförändringar.

Tidigare forskning om partiledarskiftet

Endast ett fåtal empiriska studier har undersökt huruvida partiledarskiftet kan påverka resultaten i politiska val. Peter Esaiasson (1985) ägnar ett avsnitt i sin licenciatavhandling åt att klassificera 19 partiledarskiftet under fempartisystemets historia (1935-1985) efter huruvida de kan betraktas som opinionsmässigt lyckade. Tillgången till systematiskt insamlad opinionsdata är begränsad för den tidigaste perioden. Esaiasson väljer att klassificera huvuddelen – 14 av 19 skiftet – som lyckade i den meningen att ledaren ett år efter sitt tillträde har en god opinionsställning jämfört med företrädaren.

Den mer sentida internationella forskningen som ligger nära vår huvudfrågeställning är Stewart och Carty (1993) samt Pedersen (2015) som studerar vad partiledarskiftet kan få för konsekvenser för väljarbeteende – och de kommer fram till lite olika resultat. I den förstnämnda kanadensiska studien finner de att partiledarskiftet inte påverkar opinionsstödet. Pedersens (2015) resultat visar däremot att ett partiledarskifte kortsiktigt leder till ett ökat stöd för partiet – en effekt som i viss utsträckning är avhängig partiets valproceduren för att rösta fram en ny partiledare. Denna initiala partiledareffekt – smekmånadseffekten – avtar dock helt efter några månader, vilket innebär att ett val i nära anslutning till ett skifte kan innebära en positiv effekt för partiets valresultat. Förväntningarna givet den sparsmakade forskning som ackumulerats på området är att vi överlag bör finna a) små positiva effekter av partiledarskiftet och b) möjligen en slags smekmånadseffekt omedelbart efter skiftet.

Så långt de opinionsmässiga effekterna av partiledarskiftet. Men det finns förstås fler relevanta konsekvenser av partibytet. Ett litet antal studier har berört hur byte av partiledare påverkar väljarnas uppfattning av partiets politik (Somer-Topcu 2016; Fernandez-Vazquez & Somer-Topcu 2017). Resultaten indikerar att när ett parti byter partiledare får partiet ett ökat fokus i media, vilket stärker väljarnas kunskap om partiet och

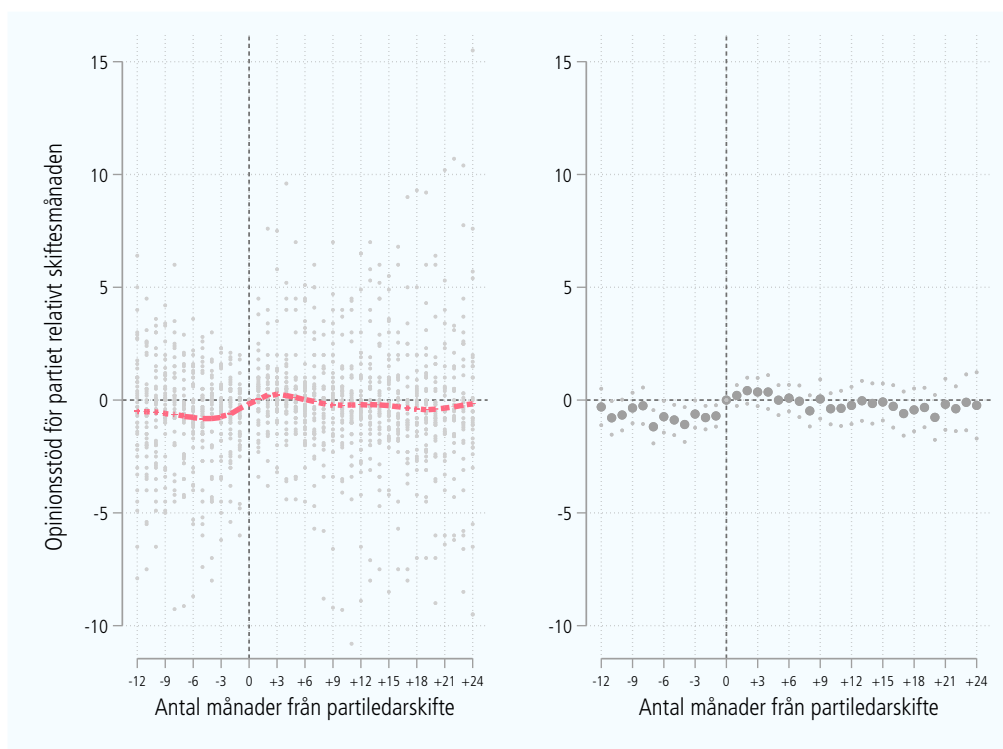
uppfattning om partiets interna sammanhållning. I det här sammanhanget får vi dock lämna många av de potentiella effekterna av partiledarskiften därhän och fokusera på opinionsförändringar.

En analys av 50 svenska partiledarskiften

I den här rapporten har vi sammanställt hur partiets opinionsstöd förändras strax före och efter partiledarskiften. I rapportens appendix presenterar vi resultaten parti för parti och ledare för ledare i form av figurer. Syftet är, återigen, att skapa en detaljrik översikt av grunddata som i bästa fall fungerar hypotesgenererande inför fortsatt forskning om effekter av partiledarskiften.

Rapportens huvudfrågeställning handlar om hur partiets opinionsstöd påverkas före, i omedelbar anslutning och efter ett partiledarskifte. Vi börjar översiktligt genom att studera alla data vi har om alla partiledarskiften. I figur 1 har vi sammanställt och beräknat genomsnitt av samtliga mätningar av partiets opinionsstöd under tolv månader före och tjugofyra månader efter de totalt femtio partiledarskiften som ägt rum 1967-2022. Alla tillgängliga mätpunkter finns redovisade i figuren i form av ett punktdiagram. Data visar månadsvis opinionsstödet för partiet relativt partiets opinionsstöd under den månad då skiftet ägde rum (månad 0). Månaderna -12 till -1 är det med andra ord opinionsstödet för respektive ledares *föregångare* som presenteras.

Figur 1 Utvecklingen av partiets genomsnittliga opinionsstöd strax före och månaderna efter partiledarskiften (medeltal, konfidensintervall)
Average opinion support for Swedish parties before and after party leader shifts (means, confidence intervals)

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Kommentar: Resultaten bygger på en analys av partiets opinionsstöd under 12 månader före och 24 månaderna efter sammanlagt 50 partiledarskiften och använder totalt 1 519 mätpunkter. Observera att vid täta partiledarskiften kan det finnas mätpunkter som gäller andra företrädare eller efterträdare. Dessa mätpunkter har inte sorterats bort i analysen. Till vänster återfinns samtliga mätpunkter och en utjämnad linje (lowess) som beskriver den generella opinionsutvecklingen inför och efter samtliga 50 partiledarskiften under perioden. Till höger återfinns samma information men i form av genomsnitt och konfidensintervall för varje undersökningsmånad.

Resultaten i figur 1 visar tydligt att det inte finns några uppenbara regelbundenheter som skulle kunna ge ett generellt svar på våra frågeställningar. Variansanalyser kan bekräfta det som punktdiagrammet så tydligt visar: variationerna i partiers opinionsstöd är lika stora både före och efter svenska partiledarskiftet. Standardavvikelsen under de tolv månader som föregår ett skifte är lika stort ($sd_{FÖRE}=2,26$) som under de tolv månader som följer på resultatet ($sd_{EFTER}=2,25$).

Hjälper det att byta partiledare för partier som önskar öka sitt opinionsstöd? Ur det helikopterperspektiv som vi här betraktar femtiofem år av svensk politisk historia är svaret ja. I varje fall om man jämför det genomsnittliga relativa opinionsstödet under året före skiftet (medeltal -0,69 procentenheter) med det genomsnittliga opinionsstödet under året efter ett skifte (medeltal -0,01 procentenheter). Den skillnaden är i praktiken nära noll men ändå tillräckligt stor för att vara statistiskt signifikant ($p<.001$).

Går man ännu närmare skiftet och jämför opinionsstödet plus/minus sex månader före/efter ledarskiftet är skillnaderna desto tydligare. Under de sex månader som föregår ett skifte är det genomsnittliga opinionsstödet som väntat svagt (medeltal -0,80 procentenheter) och under de sex efterföljande månaderna är opinionsstödet något högre än vid skiftesmånaden (+0,24 procentenheter).

Månaderna efter ett partiledarskifte ligger partiers opinionssiffror genomsnittligt något högre än månaderna före. Dock. Alla förändringar är små och ligger väl inom en procentenhet vilket skvallrar om att de för de flesta partier och flesta situationer knappast kan betraktas som politiskt signifikanta. Vi kan också konstatera att vi ser en motsvarande fyra-fem månader lång smekmånadseffekt i de svenska data som Pedersen (2015) fann i sin studie. Därefter återgår opinionsläget till i princip samma nivå som i samband med ledarskiftet. Förväntningarna från tidigare studier om små och kortsiktigt positiva opinionseffekter av ledarskiftet tycks alltså ha infriats.

De mest och minst framgångsrika partiledarskiftena

Vi fortsätter analysen genom att presentera de tio mest framgångsrika partiledarskiftena under perioden (se tabell 1). Vi stämmer av utvecklingen efter 6, 12 och 24 månader. Resultaten visar att de kortsiktiga sexmånaderseffekterna av ledarskifte är relativt blygsamma. Snittförändringen för samtliga ledare i materialet ligger mycket nära noll (+0,1). De tre största opinionsförändringarna sex månader efter ett ledarbyte är Stefan Löfvens +5,1 procentenheter, tätt följt av Per Ahlmark (+4,5 pe) och Ulf Kristersson (+4,4 pe).

På medellång sikt – 12 månader efter partiledarskiftet – är det helt andra ledare som hamnar högt på topplistan. Här är det istället Thorbjörn Fälldin (+6,5 procentenheter), Ola Ullsten +6,5 pe) och Fredrik Reinfeldt (+4,9 pe) som toppar med tydligast opinionslyft.

Tjugofyra månader in på partiledargärningen återfinner vi Bengt Westerberg med hela +15,5 procentenheters ökning, vilket beror på att avstämningen sammanfaller med valet 1985. Westerbergeffekten är en av de tydligaste partiledareffekterna i modern svensk historia, men som framgår av tabell 1 och även av figurerna i Appendix handlade det den gången om en tydligt fördröjd effekt av ledarskiftet. Det var först när valet 1985 närmade sig som Folkpartiet nådde opinionsframgångar. På tjugofyramånaderslistan hamnar Fredrik Reinfeldt på andra plats (+7,6 procentenheter) och Stefan Löfven på tredje plats (+5,7 procentenheter).

Resultaten understryker att opinionsutvecklingen för var ledare på sätt och vis är unik och till stor del är ryckt ur sitt historiska sammanhang. Vad som hände före skiftet och när avstämningarna mot folkviljan – de allmänna valen – äger rum spelar givetvis stor roll för vilka ledare som råkar toppa formen vid olika skeenden.

Tabell 1 Tio i topp mest framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).
The ten best party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Stefan Löfven (S)	+5,1	#1	Thorbjörn Fälldin (C)	+6,5	#1	Bengt Westerberg (L)	+15,5
#2	Per Ahlmark (L)	+4,5	#2	Ola Ullsten (L)	+6,5	#2	Fredrik Reinfeldt (M)	+7,6
#3	Ulf Kristersson (M)	+4,4	#3	Fredrik Reinfeldt (M)	+4,9	#3	Stefan Löfven (S)	+5,7
#4	Karin Söder (C)	+3,5	#4	Per Ahlmark (L)	+3,0	#4	Gudrun Schyman (V)	+5,4
#5	Romson-Fridolin (MP)	+3,2	#5	Stefan Löfven (S)	+2,1	#5	Per Ahlmark (L)	+2,0
#6	Gunnar Helén (L)	+3,0	#6	Ulla Hoffman (V)	+2,1	#6	Romson-Fridolin (MP)	+1,9
#7	Ulla Hoffmann (V)	+1,6	#7	Wetterstrand-Eriksson (MP)	+1,9	#7	Olof Johansson (C)	+1,5
#8	Alf Svensson (KD)	+1,0	#8	Anna Kinberg-Batra (M)	+1,6	#8	Gunnar Helén (L)	+1,5
#9	Fredrik Reinfeldt (M)	+0,8	#9	Lars Leijonborg (L)	+1,1	#9	Alf Svensson (KD)	+1,0
#10	Björklund-Nordin (MP)	+0,8	#10	Ebba Busch (KD)	+1,1	#10	Ulf Adelsohn (M)	+1,0
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Kommentar: På tionde plats vid mätningen efter 12 månader uppmättes även den relativa ökningen för Westerberg och Helén till +1,0.

Samma huvudslutsats kan dras även när det gäller de historiskt minst lyckade partiledarskiftena, det vill säga de där partiledarskiftet inneburit ett tydligt (fortsatt) tapp i väljaropinionen (se tabell 2). Om ledarskiftet ingav ett hopp om att på kort sikt vinna nya opinionsframgångar är det tre ledare som sticker ut på ett negativt sätt: Göran Persson (-4,5 procentenheter), Carl Bildt (-3,0 pe) och Ingvar Carlsson (-2,0 pe). De stora partiernas ledare finns med även på bottenlistorna efter sex månader, med Göran Persson (-8,9 procentenheter), Olof Palme (-6,5 pe) med de största opinionstappen. Tjugofyra månader efter ledarskiftet är rekordhållarna Olof Palme och Mona Sahlin på delad förstaplats: vid båda tillfällena hade Socialdemokraterna tappat nästan tio procentenheter av sitt opinionstödd.

Tabell 2 Tio i topp minst framgångsrika partiledarskiftena 1967-2022 efter 6, 12 och 24 månader (procentenheter).
The ten least fortunate party leader shifts 1967-2022 after 6, 12 and 24 months (percentage points).

Efter 6 månader			Efter 12 månader			Efter 24 månader		
Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring	Rang	Ledare	Förändring
#1	Göran Persson (S)	-4,5	#1	Göran Persson (S)	-8,9	#1	Olof Palme (S)	-9,5
#2	Carl Bildt (M)	-3,0	#2	Olof Palme (S)	-6,5	#2	Mona Sahlin (S)	-9,5
#3	Ingvar Carlsson (S)	-2,0	#3	Jonas Sjöstedt (V)	-4,2	#3	Sven Wedén (L)	-6,5
#4	Schalug-Samuelsson (MP)	-2,0	#4	Ingvar Carlsson (S)	-3,2	#4	Ola Ullsten (L)	-5,5
#5	Olof Johansson (C)	-1,9	#5	Carl Bildt (M)	-2,8	#5	Lars Ohly (V)	-3,0
#6	Lennart Daléus (C)	-1,8	#6	Mona Sahlin (S)	-2,7	#6	Ingvar Carlsson (S)	-2,4
#7	Olof Palme (S)	-1,5	#7	Lennart Daléus (C)	-2,2	#7	Anna Kinberg-Batra	-2,1
#8	Ulf Adelsohn (M)	-1,5	#8	Maria Leissner (L)	-1,8	#8	Lars Leijonborg (L)	-1,9
#9	Mona Sahlin (S)	-1,3	#9	Lars Ohly (V)	-1,5	#9	Lennart Daléus (C)	-1,7
#10	Maria Leissner (L)	-1,2	#10	Olof Johansson (C)	-1,1	#10	Nyamko Sabuni (L)	-1,5
Snitt för alla ledare		+0,1			-0,2			-0,2

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Vi kan också identifiera de mest och minst framgångsrika ledarna under det senaste halvsekle. Efter 61 månader på partiledarposten hade Socialdemokraternas partiordförande Ingvar Carlsson backat sitt parti med närmare tjugo procentenheter (-19,8 pe), vilket är den totalt lägst uppmätta punkten under hela perioden. Den största opinionsframgången står Moderaternas ledare Gösta Bohman som efter drygt tio år nådde en opinionsnivå som var +16.5 procentenheter jämfört med premiärmätningen.

Men hur är det med de generella mönstren för partiledarskiften? Kan ett partiledarskifte göra gott för partiets opinionsstöd? I appendix presenterar vi samtliga partiledarskiften två gånger om, först parti-för-parti (se figurerna A.1-A.8 och B.1-B.8) och därefter ledare-för-ledare (se figurerna C.1-C.8). Resultaten är mycket blandade och det finns inte några uppenbara samband mellan ledarskiften och opinionsförändringar. Opinionsutvecklingen före, efter och under svenska partiledares period vid makten framstår som unika förlopp.

Det är först vid en översikt av samtliga skiften (se figur C.51) som ett antal färgstarka exempel på opinionsförändringar under de inledande 24 månaderna av en partiledargärning kan urskiljas. Då framträder de mest tydliga exemplen på partiledarskiften som inneburit stora omedelbara och ihållande opinionsfall (Palme), ett mer långsamt slutande plan (Wedén, Ohly, och möjligen Bildt), ihållande opinionsuppgång (Fälldin, Reinholdt) och försenad positiv opinionsuppgång (Schyman, Westerberg). Vi ser också mönster som kan karaktäriseras i termer av upp som en sol ned som en pannkaka (Juholt, Ullsten) eller, tvärtom, en snabb comeback efter en dålig start (Persson). Skiftena Palme-Carlsson och Juholt-Löfven märker ut sig med en markant omedelbar uppgång i opinionen som de sedan någotsånär lyckades bibehålla under åren som följde. Det finns också flera tydliga exempel på just den lilla initiala smekmånadseffekt som omtalas i litteraturen (Kristersson, Helén, Ahlmark, Olofsson, Söder och Juholt. Men för de flesta av ledarskiftena – här utmärker sig ledarna för partier som Centerpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna -- är rörelserna mycket små, det händer i princip ingenting med opinionsstödet efter ett partiledarskifte.

Sammanfattning

Femtio fall av partiledarskiften under femtio år kan låta som ett omfattande datamaterial. När det gäller att dra säkra slutsatser om den typiska eller generella utvecklingen av partiets opinionsstöd före och efter ledarskiften är antalet mätpunkter dock inte tillräckligt. I linje med tidigare forskning kan vi däremot konstatera att svenska fall av partiledarskiften tycks uppträda på ett liknande sätt: rörelserna är generellt små och det finns en liten smekmånadseffekt under de första fyra-fem månaderna efter ett byte. I genomsnitt alltså. Det är viktigt att understryka att trajektorierna för partiets opinionsstöd efter ett ledarskifte varierar ordentligt. Läsaren ombeds att bläddra igenom appendix för att själv konstatera hur olika opinionsutvecklingen kan se ut före och efter de femtio partiledarskiften vi haft.

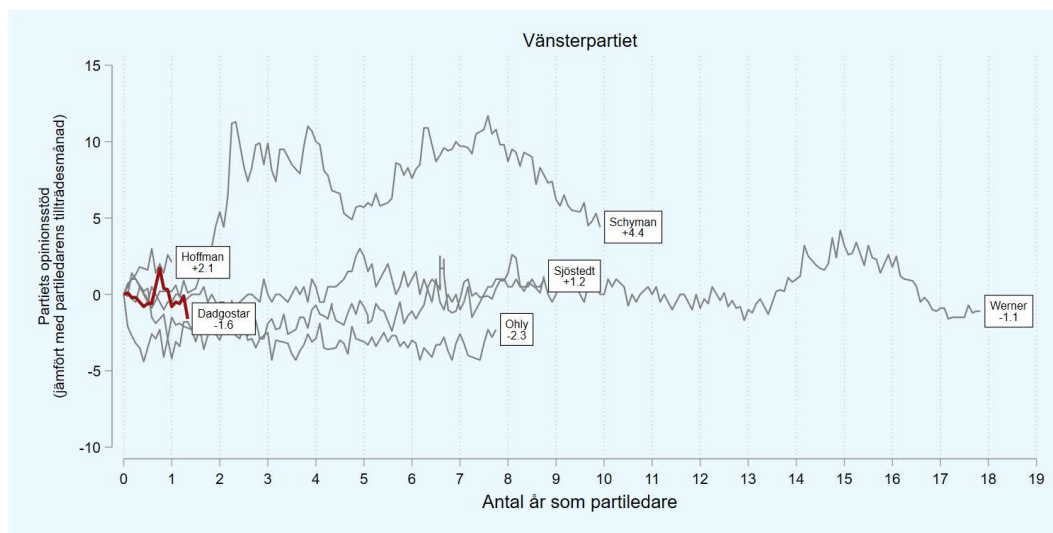
Vägen framåt forskningsmässigt handlar om att samla in mer data så att vi kan systematiskt undersöka fler fall av partiledarskiften i den fortsatta jakten på intressanta förklaringar till varför det går som det gör för partier som byter ledare. Det är lätt att göra en lång lista med potentiella förklaringar till varför partier *alls* byter ledare och varför det ibland leder till opinionsframgångar och ibland inte. En del saker har med tid och tajming att göra, som till exempel hur länge ledaren har varit partiledare, hur lång tid det har gått sedan föregående val eller hur långt det är kvar till nästa. Partiernas interna organisation, interndemokratiska processer, partikultur och traditioner, inte minst sättet på vilket ledare väljs och hur ledarskiften i praktiken går till, är viktiga. Ytterligare faktorer har med ledarnas egenskaper att göra, saker som till exempel ledarens kön, ålder och erfarenhet. Inte minst viktigt att kartlägga är vilka fall ledarskiftet också innebär en kursändring av partiets ideologi och väljarapell.

Referenser

- Barisione, Mauro. "So, What Difference Do Leaders Make? Candidates' Images and the "Conditionality" of Leader Effects on Voting." *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 19.4 (2009): 473-500. Web.
- Bjerling, Johannes. 2012. *The Personalisation of Swedish Politics: Party Leaders in the Election Coverage 1979-2010*. Dissertation. University of Gothenburg: The Department of Journalism, Media and communication.
- Catellani, Patrizia, and Augusta Isabella Alberici. "Does the Candidate Matter? Comparing the Voting Choice of Early and Late Deciders." *Political Psychology* 33.5 (2012): 619-34. Web.
- Costa, Patrício, and Frederico Ferreira Da Silva. "The Impact of Voter Evaluations of Leaders' Traits on Voting Behaviour: Evidence from Seven European Countries." *West European Politics* 38.6 (2015): 1226-250. Web.
- Curtice, John, and Sören Holmberg. "Party Leaders and Party Choice." *The European Voter: A Comparative Study Of Modern Democracies*, 2005-10-01. Web.
- Esaiasson, Peter. 1985. *Partiledarna inför valjarna. Partiledarnas popularitet och betydelse för valresultatet*. Licenciatavhandling. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.
- Ferreira Da Silva, Frederico. "Party Organizational Change and Leader Effects on Voting Behavior: Linking the Electoral and Party Faces of Presidentialization." *Party Politics* 27.4 (2021): 803-13. Web.
- Frank Esser and Jesper Stromback (eds), *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. *European Journal of Communication* 31.6 (2016): 726. Web.
- Garzia, Diego, Frederico Ferreira Da Silva, and Andrea De Angelis. "Partisan Dealignment and the Personalisation of Politics in West European Parliamentary Democracies, 1961-2018." *West European Politics* 45.2 (2022): 311-34. Web.
- Garzia, Diego, Frederico Ferreira Da Silva, and Andrea De Angelis. "Image That Matters: News Media Consumption and Party Leader Effects on Voting Behavior." *The International Journal of Press/politics* 25.2 (2020): 238-59. Web.
- Fernandez-Vazquez, P., & Somer-Topcu, Z. (2019). The Informational Role of Party Leader Changes on Voter Perceptions of Party Positions. *British Journal of Political Science*, 49(3), 977-996.
- Ferreira Da Silva, Frederico, Diego Garzia, and Andrea De Angelis. "From Party to Leader Mobilization? The Personalization of Voter Turnout." *Party Politics* 27.2 (2021): 220-33. Web.
- Holmberg, Sören, and Henrik Oscarsson. "Party Leader Effects on the Vote." *Political Leaders and Democratic Elections*. Oxford: Oxford UP, 2013. *Political Leaders and Democratic Elections*, 2013-03-14. Web.
- Lachat, Romain. "The Impact of Party Polarization on Ideological Voting." *Electoral Studies* 27.4 (2008): 687-98.
- Oscarsson, Henrik, and Dieter Ohr. "Leader Traits, Leader Image, and Vote Choice." *Political Leaders and Democratic Elections*. Oxford: Oxford UP, 2013. *Political Leaders and Democratic Elections*, 2013-03-14. Web.
- Pedersen, H., & Schumacher, G. (2015). Do Leadership Changes Improve Electoral Performance? In *The Politics of Party Leadership* (pp. The Politics of Party Leadership, 2015-11-01). Oxford: Oxford University Press.
- Somer-Topcu, Z. (2017). Agree or disagree. *Party Politics*, 23(1), 66-75.
- Stewart, David K., and Carty, R. Kenneth (1993). 'Does Changing the Party Leader Provide an Electoral Boost? A Study of Canadian Provincial Parties: 1960-1992', *Canadian Journal of Political Science*, 26: 313-30.

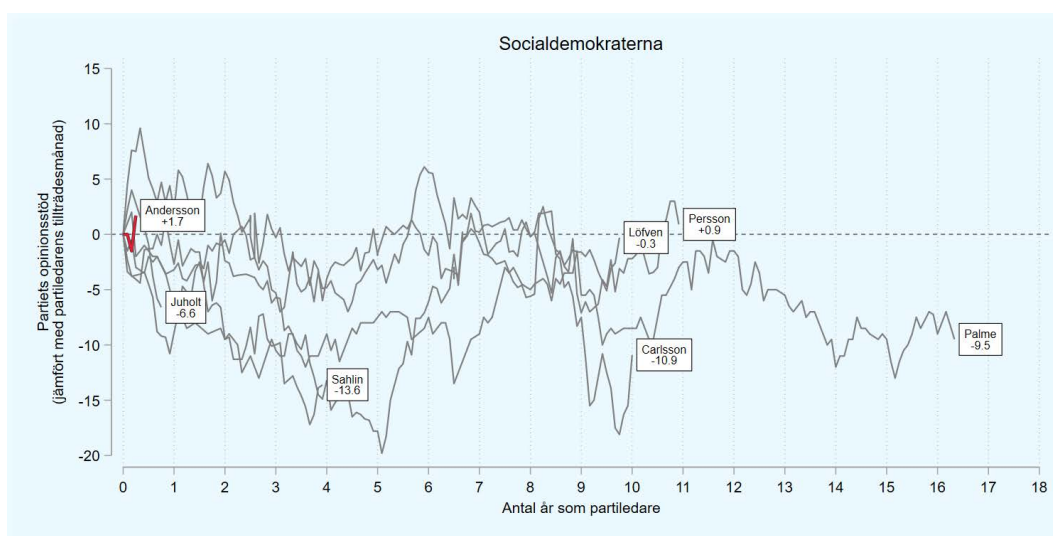
Appendix

Figur A.1 Utvecklingen av Vänsterpartiets opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Left Party, relative to when the party leader took office (percentage points)

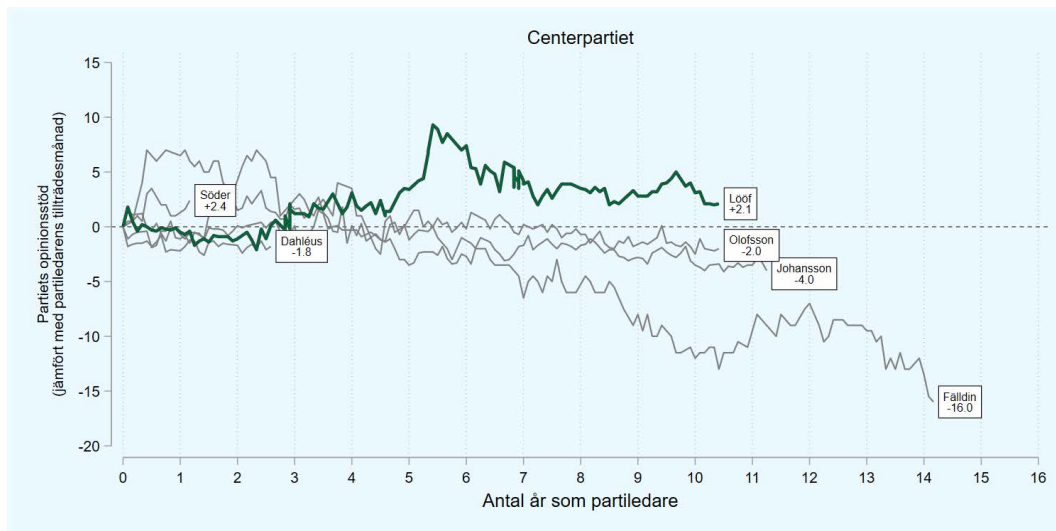
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur A.2 Utvecklingen av Socialdemokraternas opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Social Democrats, relative to when the party leader took office (percentage points)

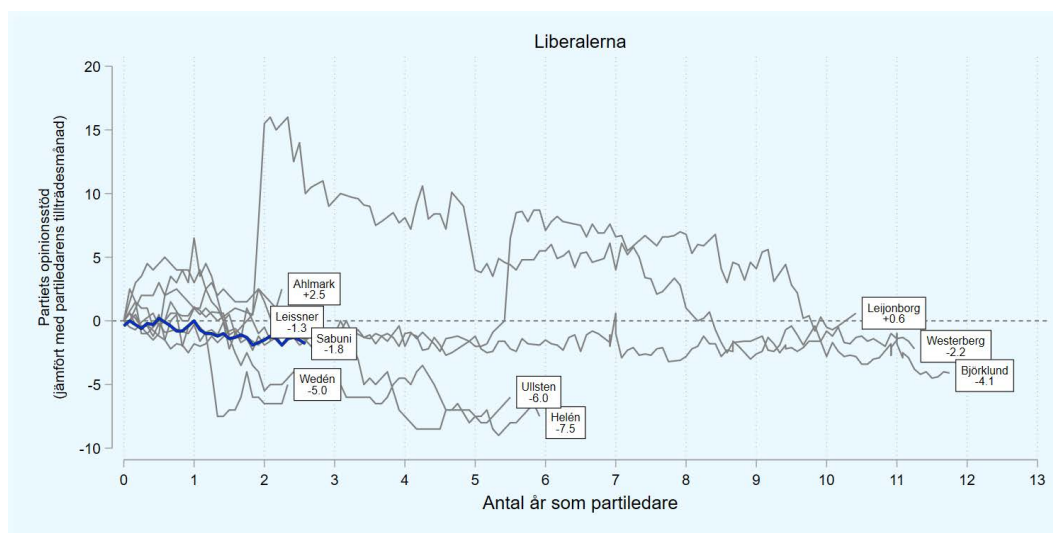
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur A.3 Utvecklingen av Centerpartiets opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Centre Party, relative to when the party leader took office (percentage points)

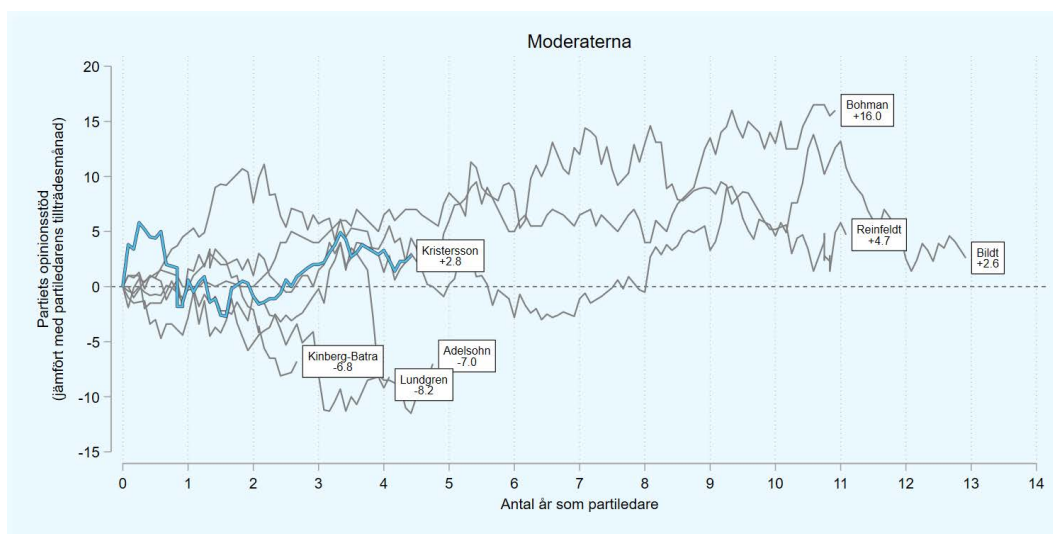
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur A.4 Utvecklingen av Liberalernas opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Liberal Party, relative to when the party leader took office (percentage points)

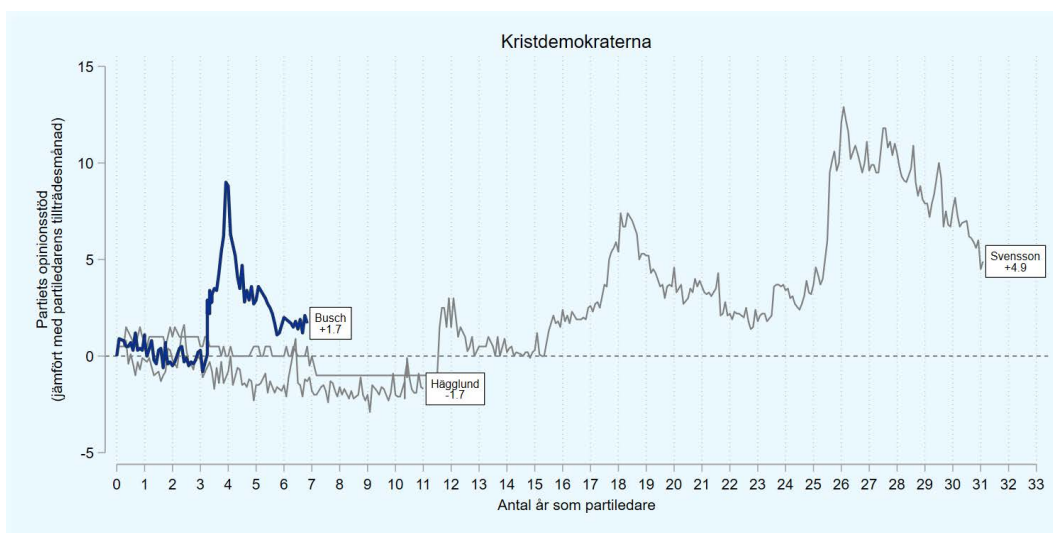
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur A.5 Utvecklingen av Moderateras opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Moderate Party, relative to when the party leader took office (percentage points)

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

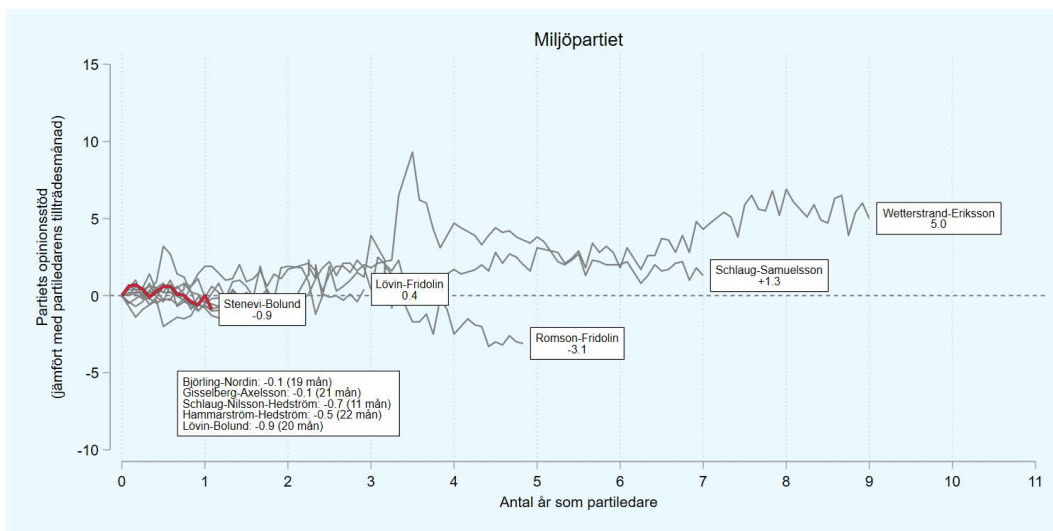
Figur A.6 Utvecklingen av Kristdemokraternas opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Christian Democrats, relative to when the party leader took office (percentage points)

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

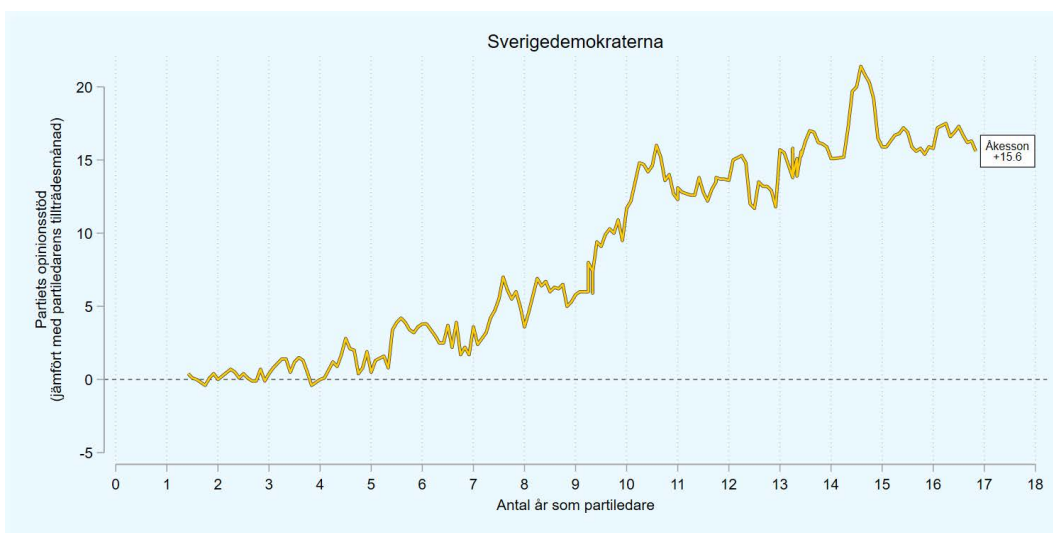
Figur A.7 Utvecklingen av Miljöpartiets opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Green Party relative to when the party leader took office (percentage points)

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Kommentar: Efter 19, 20 respektive 21 månader uppmättes ett relativt stöd på -0,1% för Björling-Nordin, -0.8% För Lovin-Bolund och -0.1% Gisselberg-Axelsson." "Vidare uppmättes efter 22 månader ett relativt stöd på -0.5% för Hammarström-Hedström. På grund av platsbrist är dessa rutor inte inkluderade i grafen, även om deras linjer är.

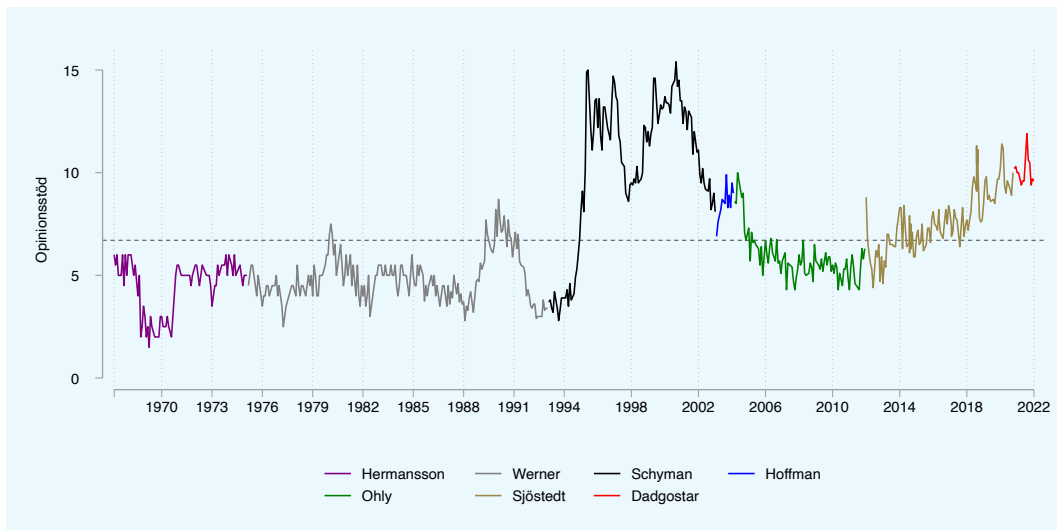
Figur A.8 Utvecklingen av Sverigedemokraternas opinionsstöd relativt partiledarens tillträde (procentenheter)
Development of opinion support for the Sweden Democrats, relative to when the party leader took office (percentage points)

Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

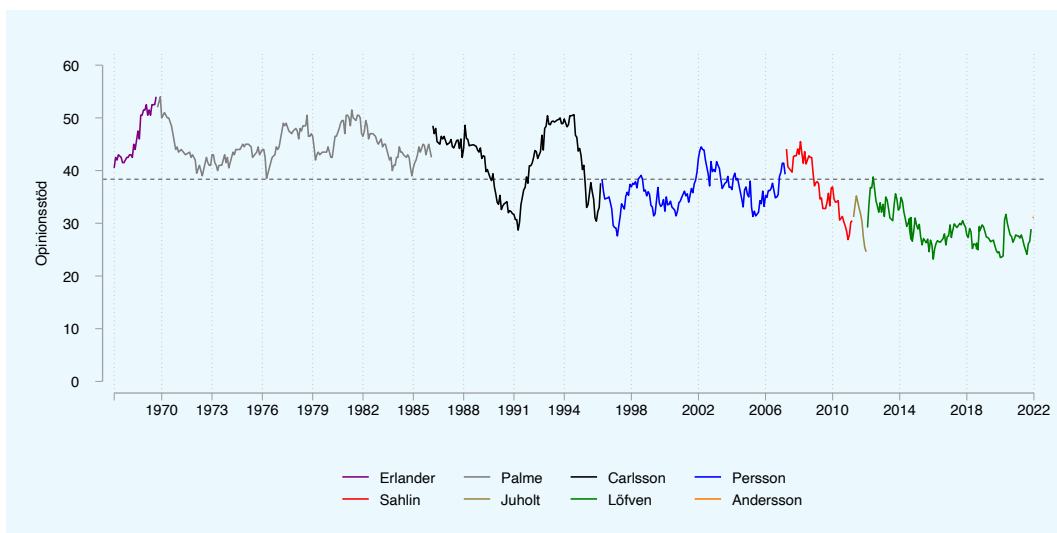

Figur B.1 Utvecklingen av Vänsterpartiets opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for Left Party during different partileaderships (percentage points)

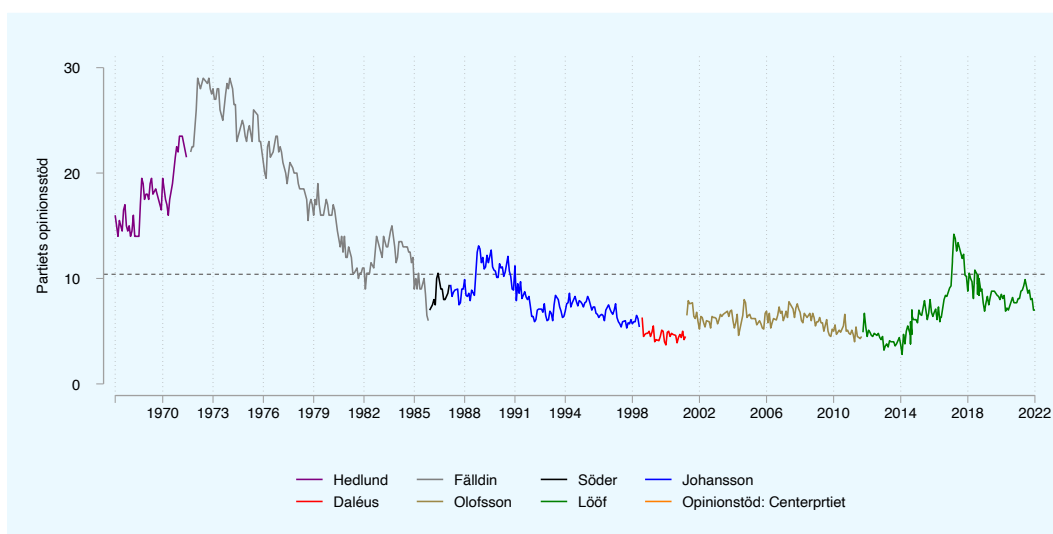
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.2 Utvecklingen av Socialdemokraternas opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Social Democrats during different partileaderships (percentage points)

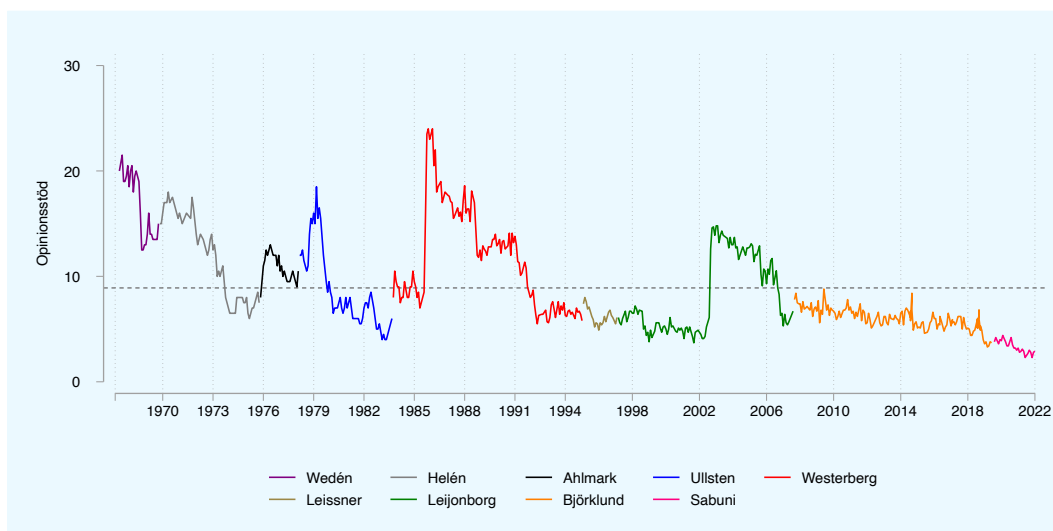
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.3 Utvecklingen av Centerpartiets opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Centre Party during different partileaderships (percentage points)

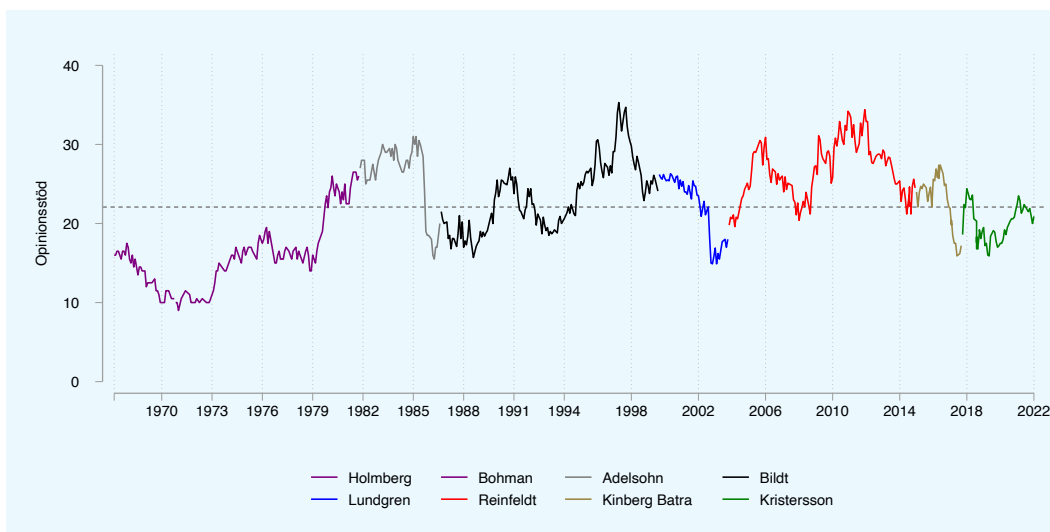
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.4 Utvecklingen av Liberalernas opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Liberal Party during different partileaderships (percentage points)

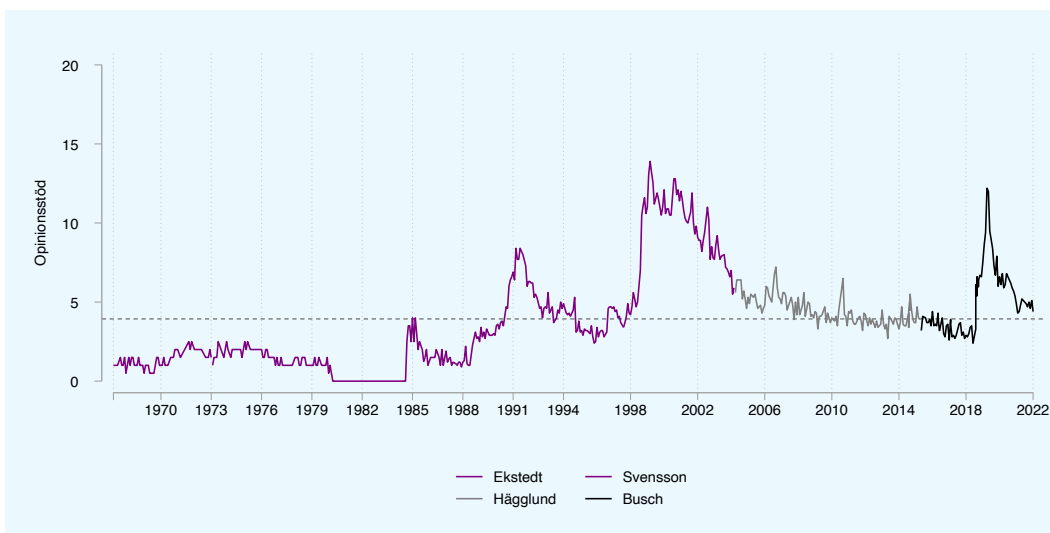
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.5 Utvecklingen av Moderaternas opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Moderate Party during different partileaderships (percentage points)

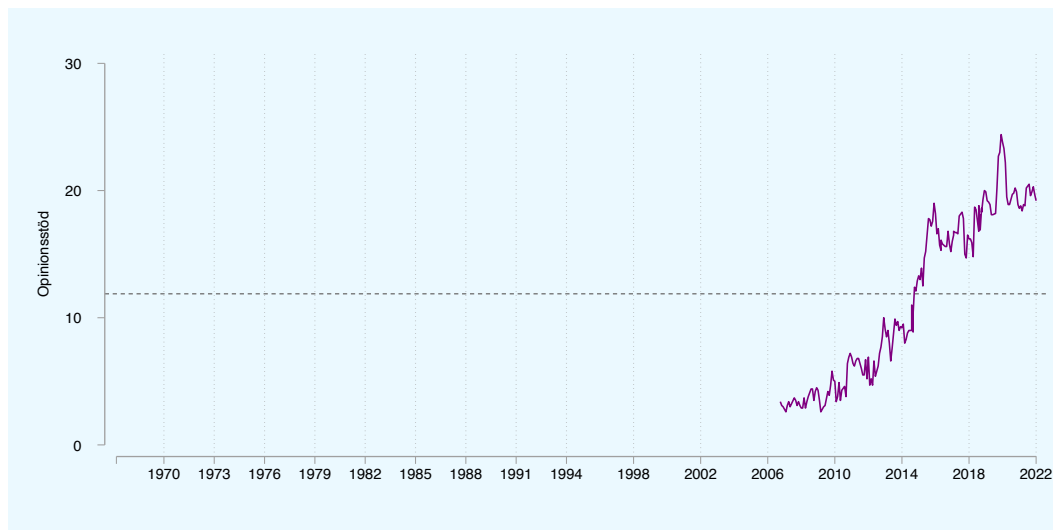
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.6 Utvecklingen av Kristdemokraternas opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Christian Party during different partileaderships (percentage points)

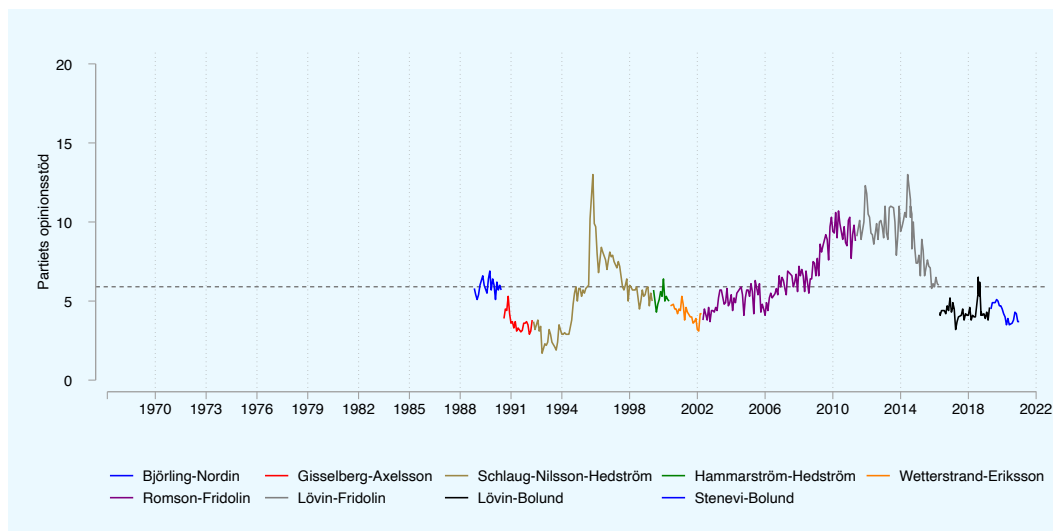
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.7 Utvecklingen av Sverigedemokraternas opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Sweden Democrats during different partileaderships (percentage points)

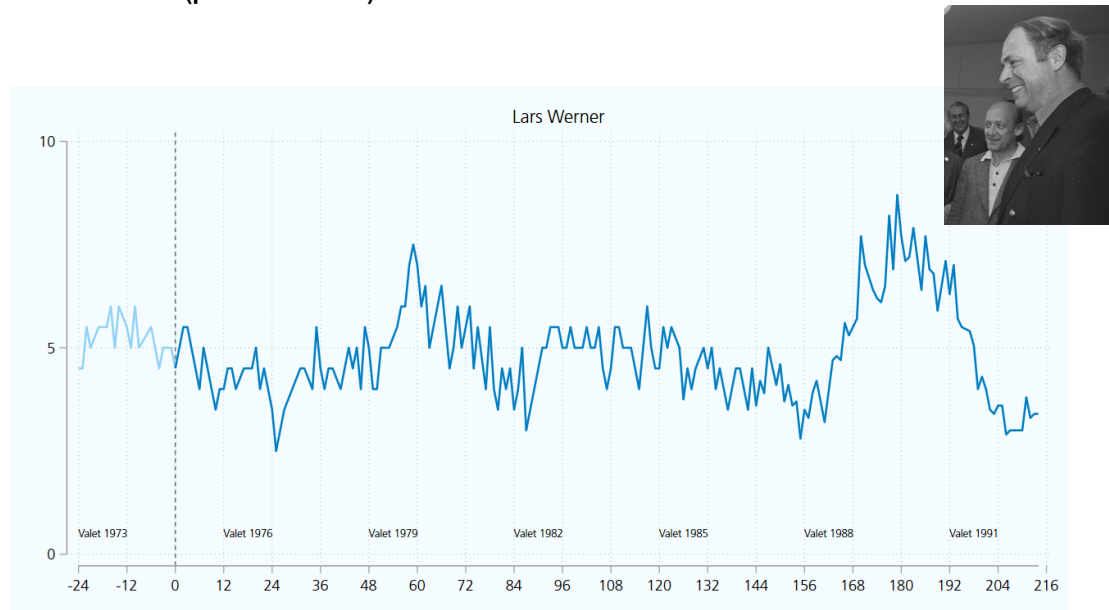
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur B.8 Utvecklingen av Miljöpartiets opinionsstöd under olika partiledarperioder (procentenheter)
Opinion support for the Green Party during different partileaderships (percentage points)

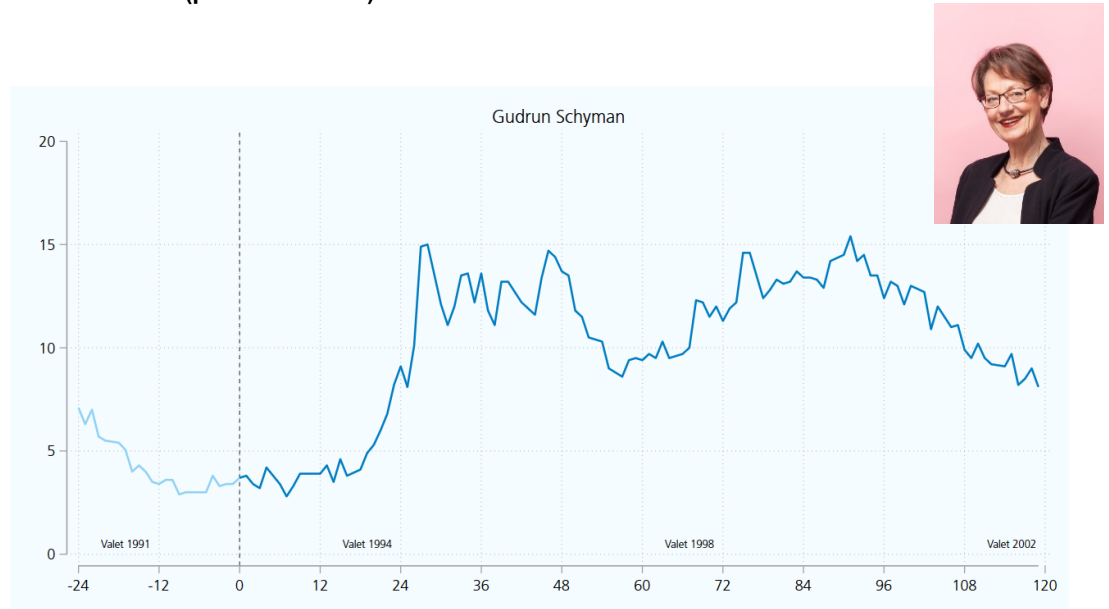
Källa: Valforskningsprogrammet: Bearbetningar av Sifos månatliga opinionsmätningar 1967-2022.

Figur C.1 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

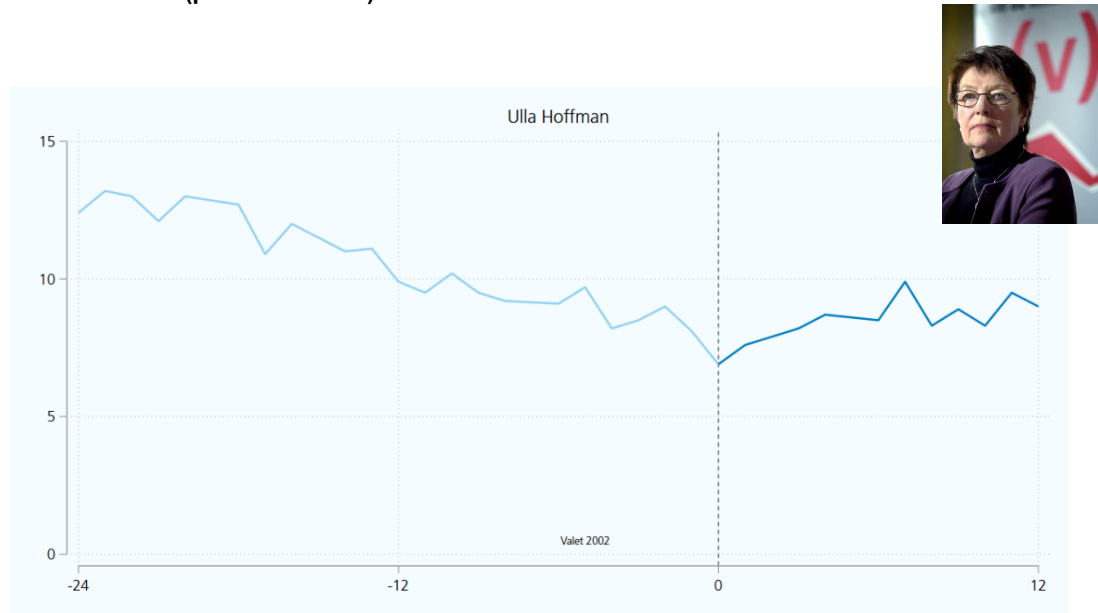
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Bild 183-N0701-023. Bundesarchiv. CC-BY-SA 3.0

Figur C.2 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

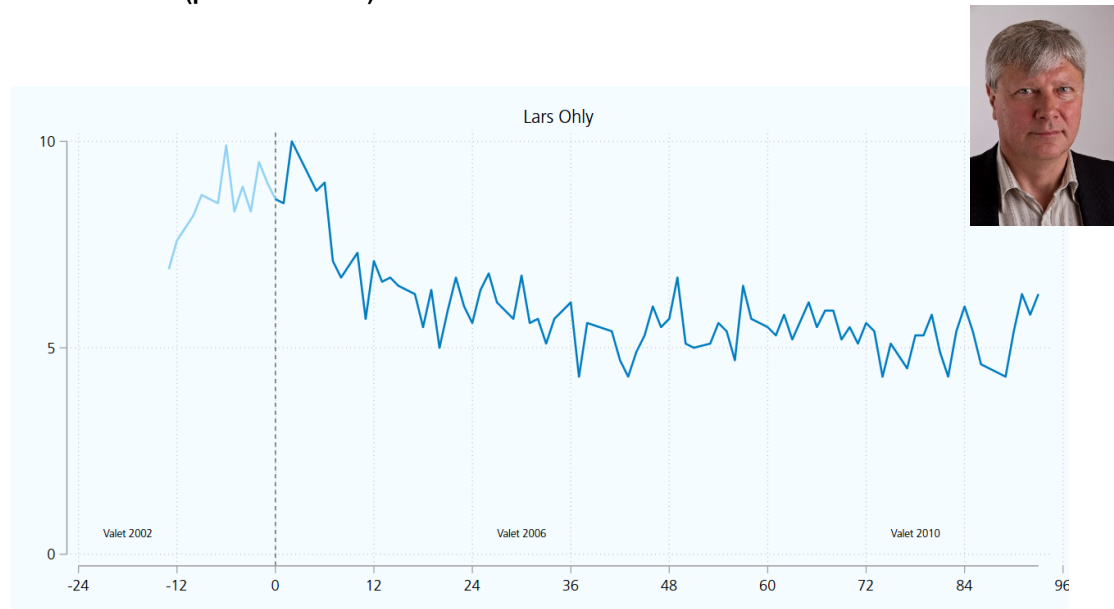
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Gudrun Schyman. Oscar Wettersten. CC-BY-3.0

Figur C.3 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

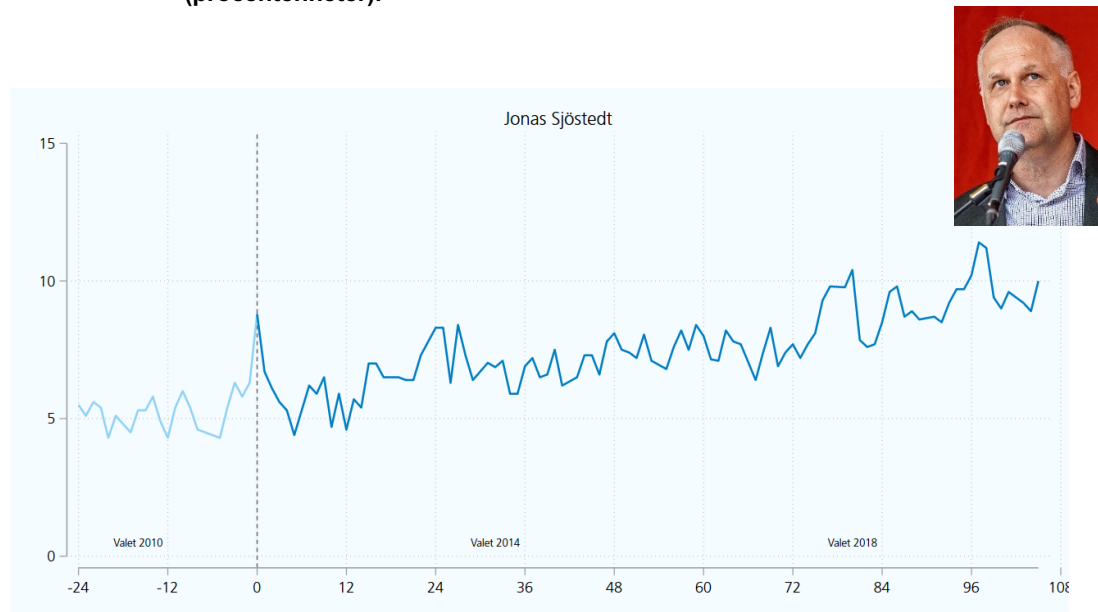
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Ulla Hoffman. Stefan Jerrevång.

Figur C.4 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

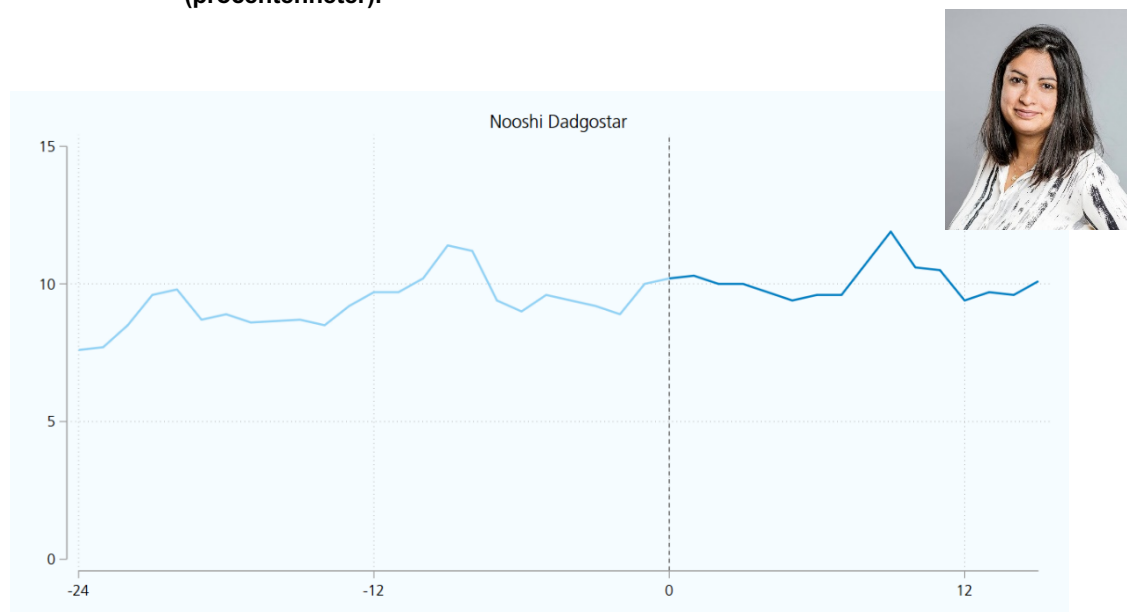
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Lars Ohly 2. Gabriel Lijelvall. CC-BY-3.0

Figur C.5 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Jonas Sjöstedt 20190501. Jesper Sandström. CC-BY-SA-2.0

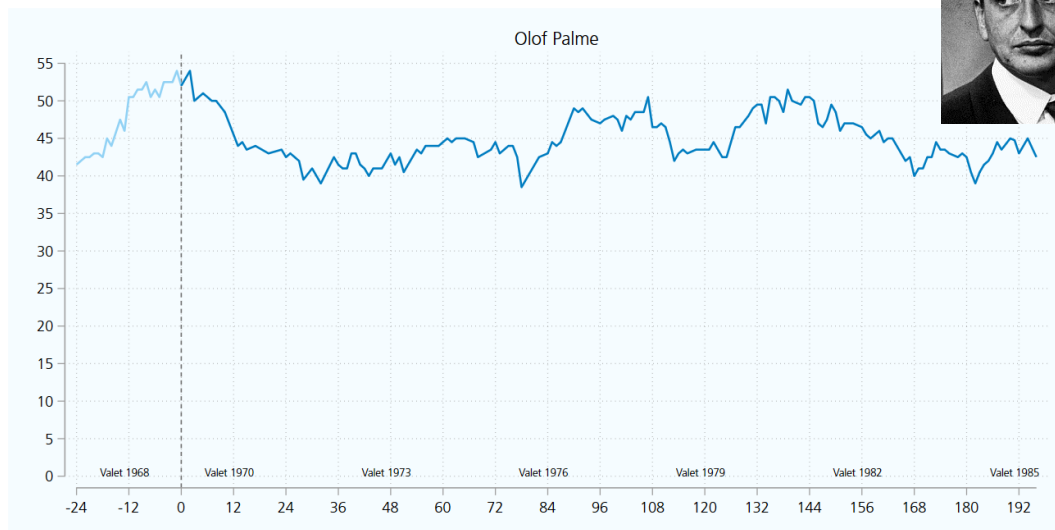
Figur C.6 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Nooshi Dadgostar. Jessica Segerberg.

Figur C.7 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

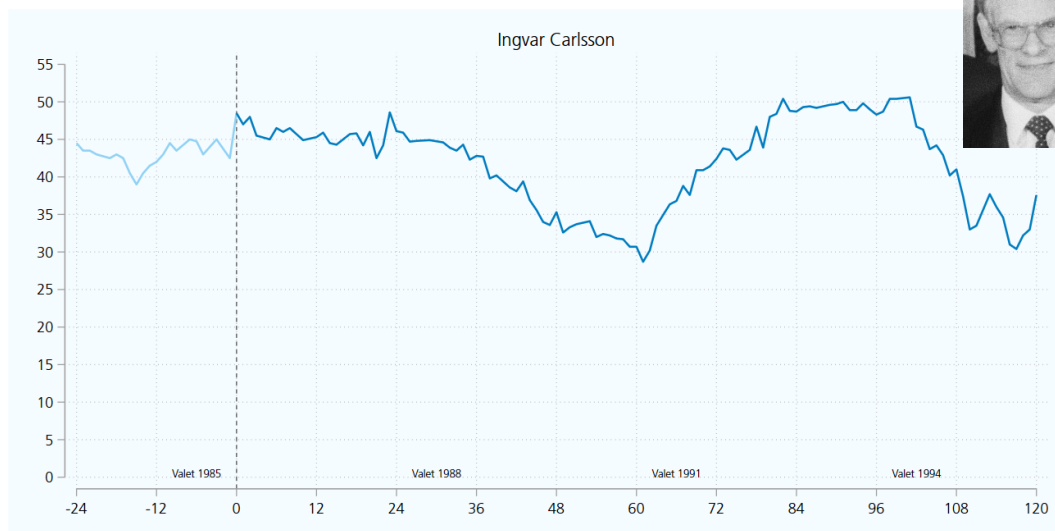

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Olof Palme. Folke Hellberg. CC Public domain.

Figur C.8 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

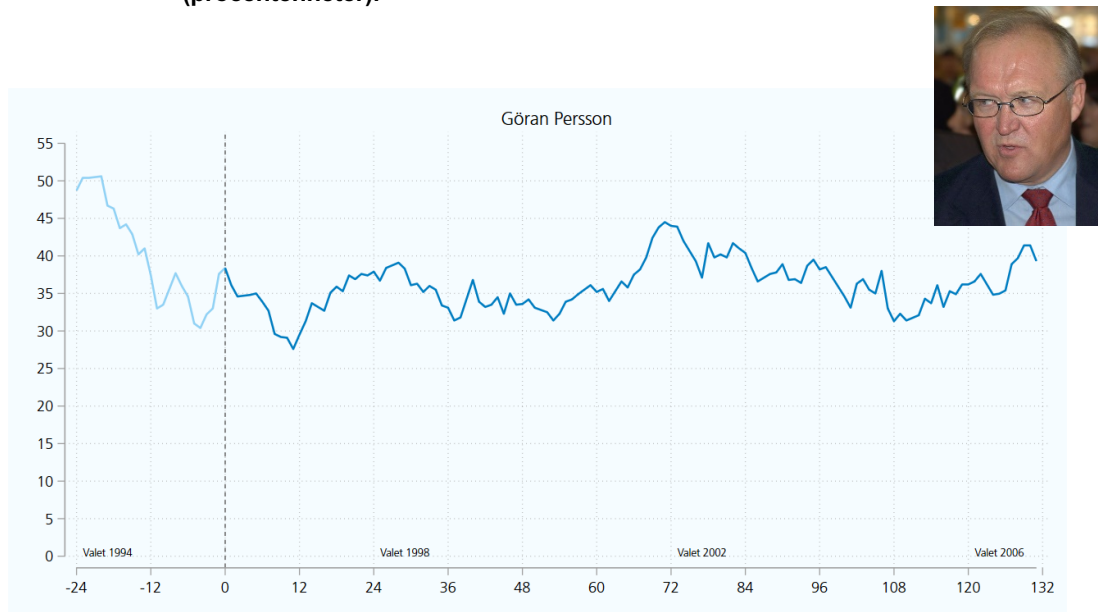

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

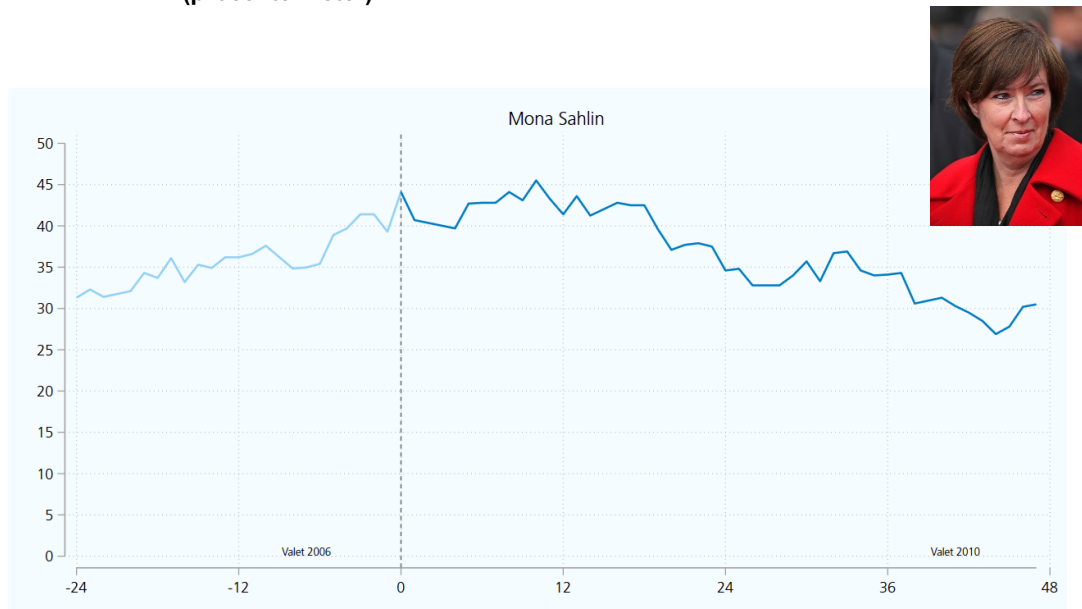
Bildkälla: Ingvar Carlsson. Rob Croes. CC Public domain.

Figur C.9 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

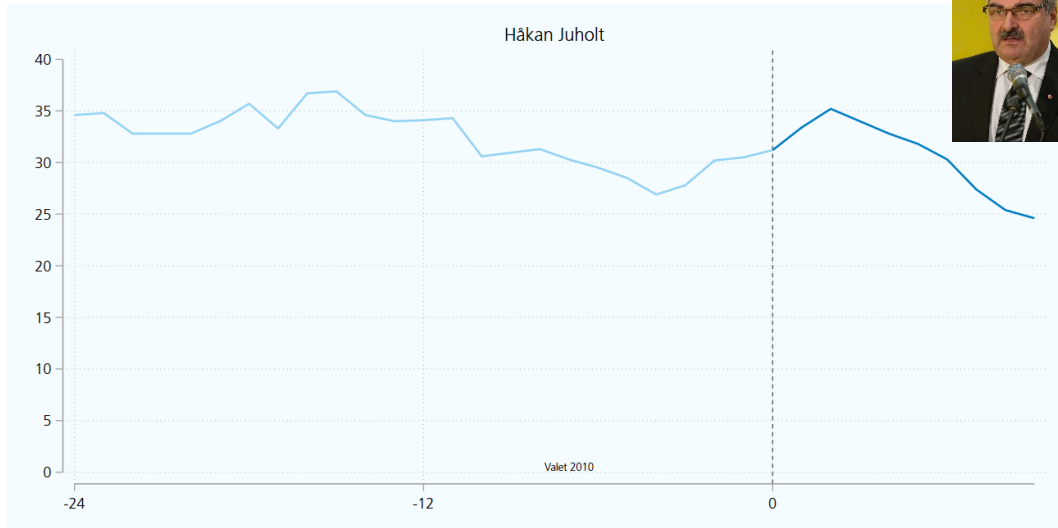
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Göran Persson 2006. Martin Olsson. CC-BY-SA 3.0

Figur C.10 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

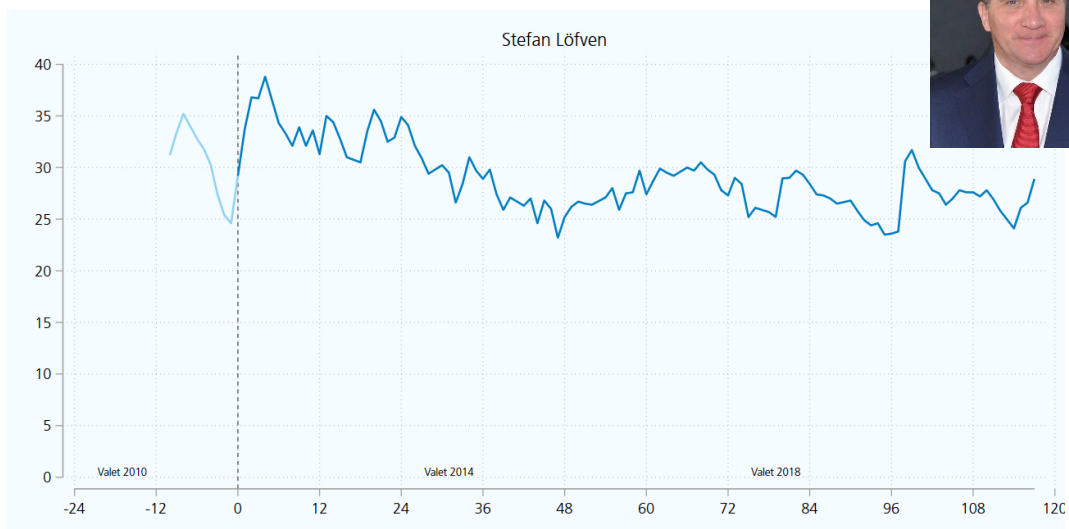
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Mona Sahlin 2009-06-06. Bengt Nyman. CC-BY-2.0

Figur C.11 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

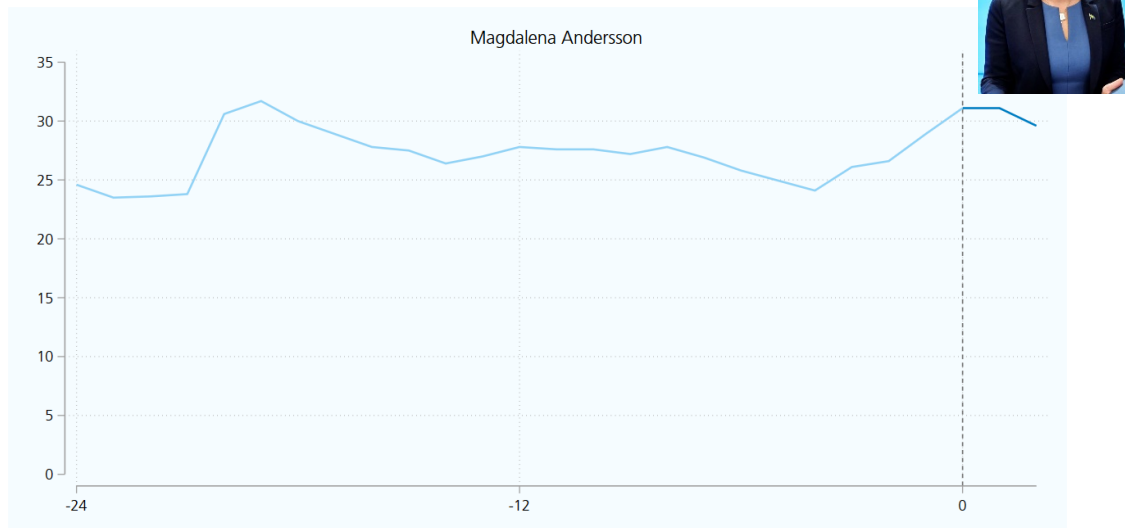
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Håkan Juholt Göteborg Book Fair. Arild Vågen. CC-BY-SA 3.0

Figur C.12 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

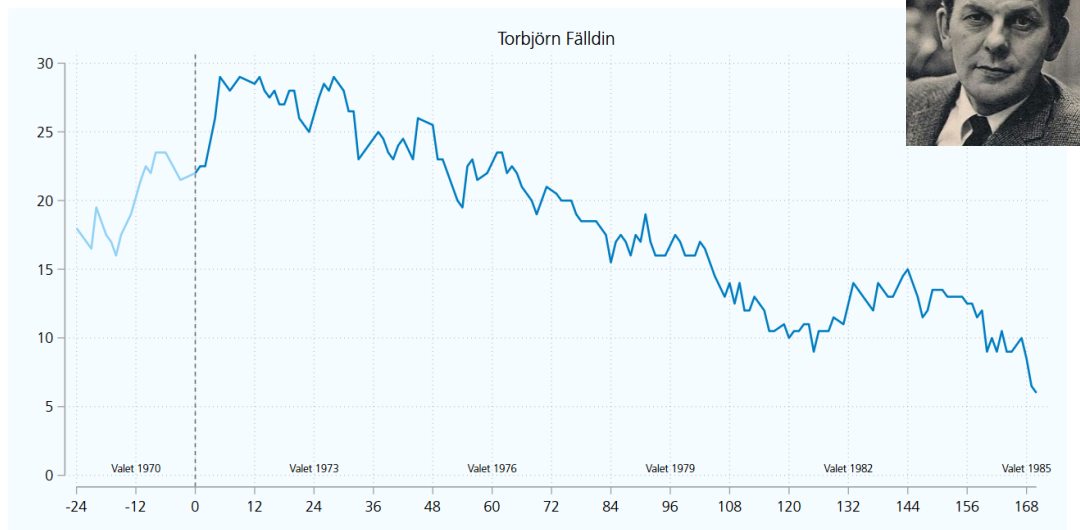
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Stefan Löfven in Sept 2014. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-4.0

Figur C.13 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

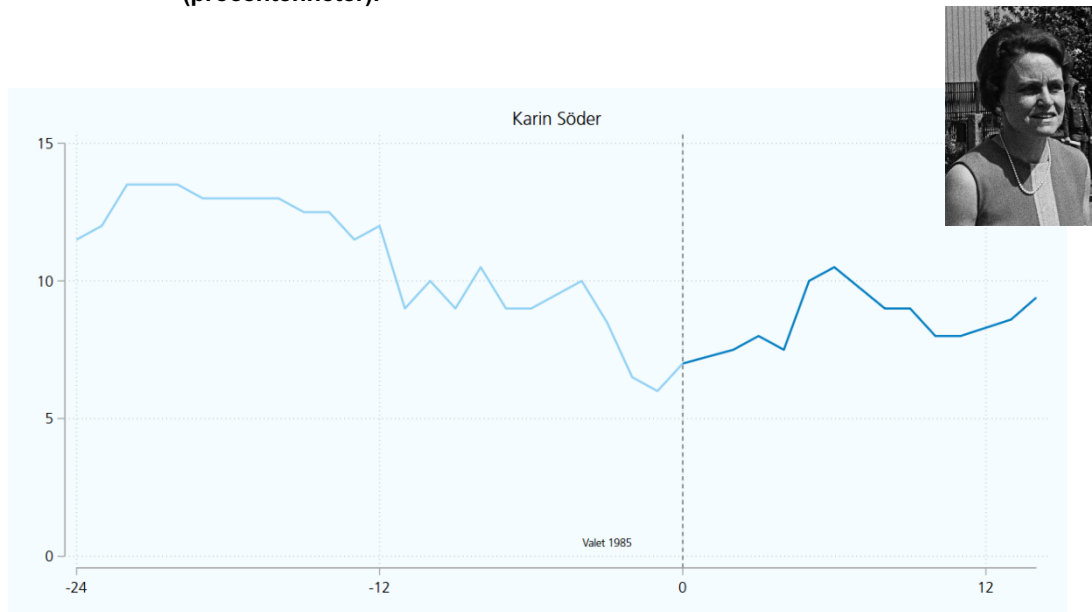
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Magdalena Andersson. Adriel.seb. CC-BY-SA-4.0

Figur C.14 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Torbjörn Fälldin 1967. Key L. Nison. CC Public domain.

Figur C.15 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

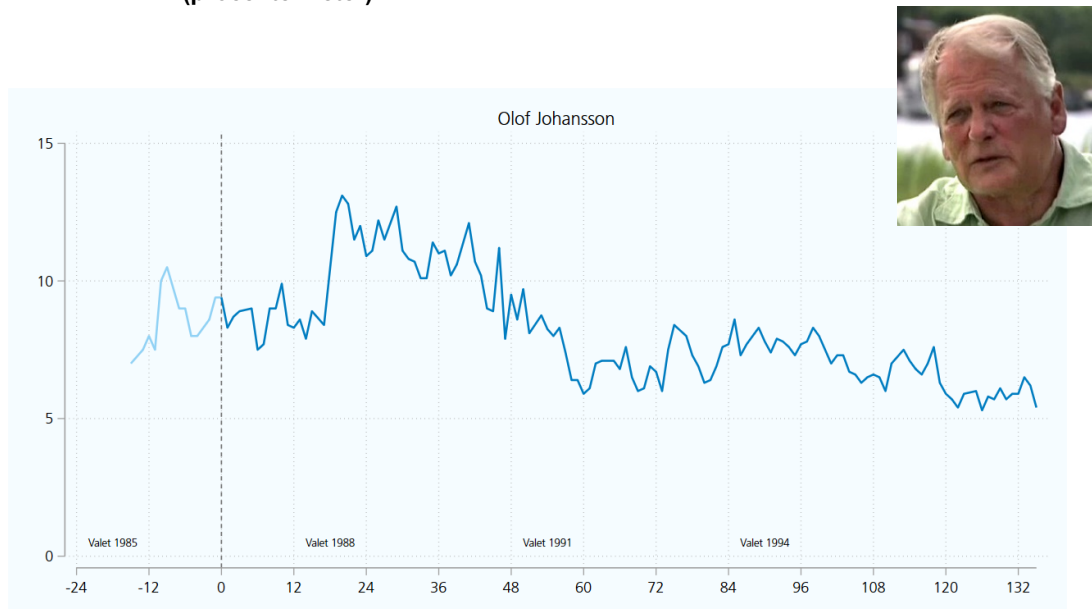

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Karin Söder. Centerpartiet CC-BY-2.0

Figur C.16 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

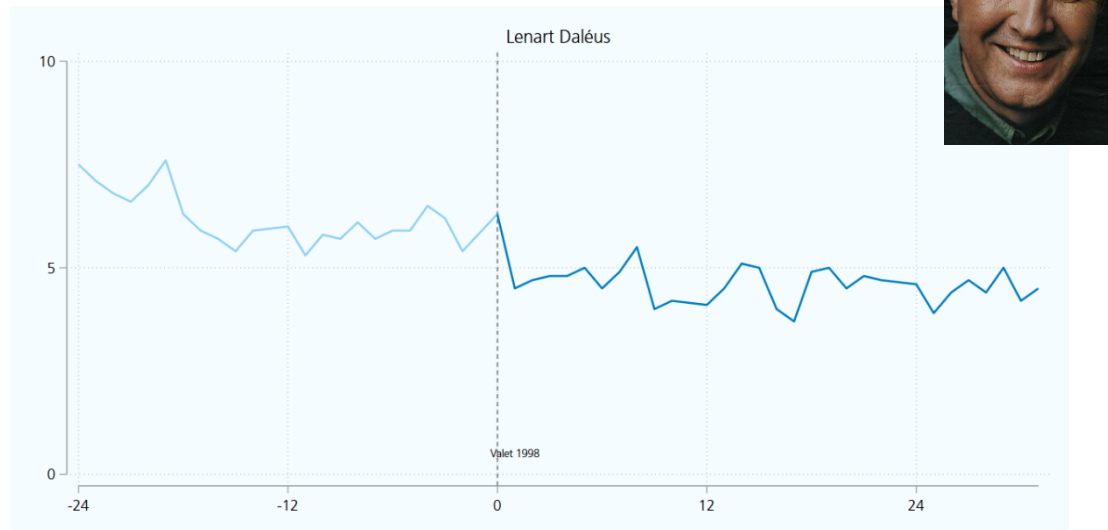

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

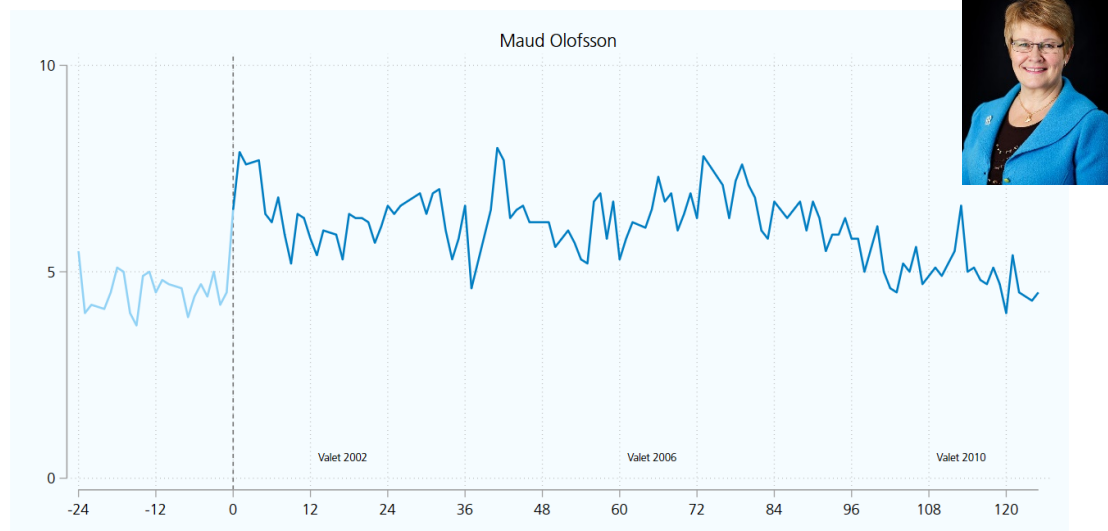
Bildkälla: Olof Johansson. Katching. CC-BY-SA-3.0

Figur C.17 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Centerpartiets valaffisch 1998 med Lennart Daléus. Centerpartiet CC-BY-2.0

Figur C.18 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Maud Olofsson. Johannes Jansson. CC-BY-2.5-DK

Figur C.19 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

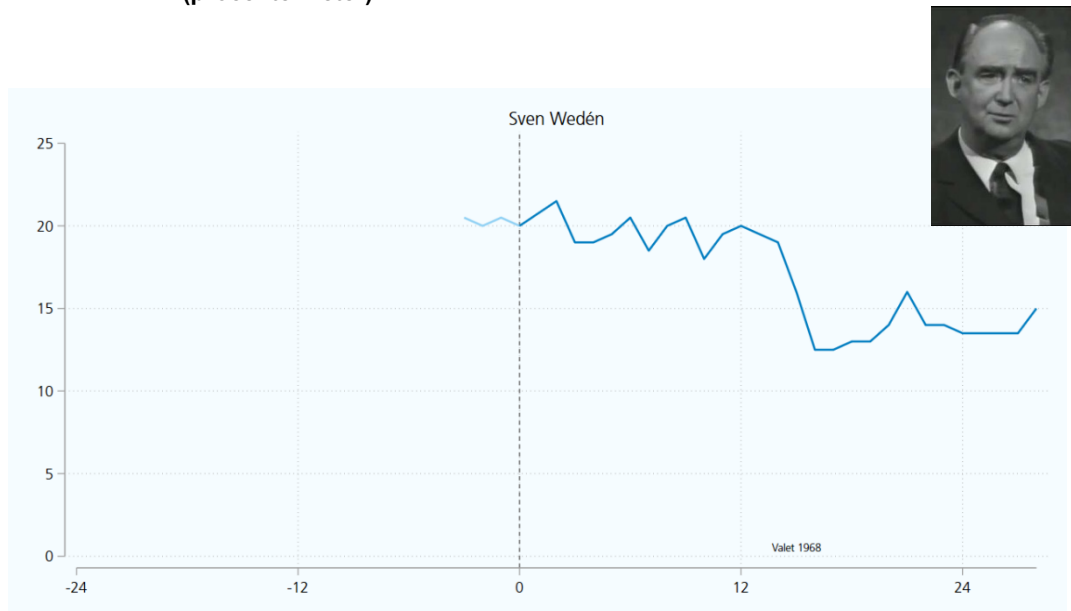

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Annie Lööf. Johan Jeppsson. CC-BY-2.0

Figur C.20 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

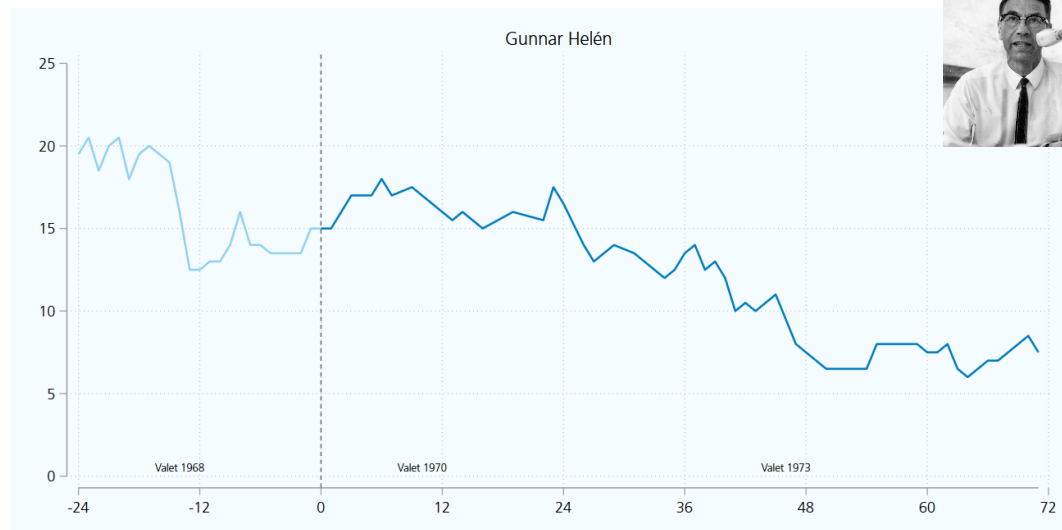

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

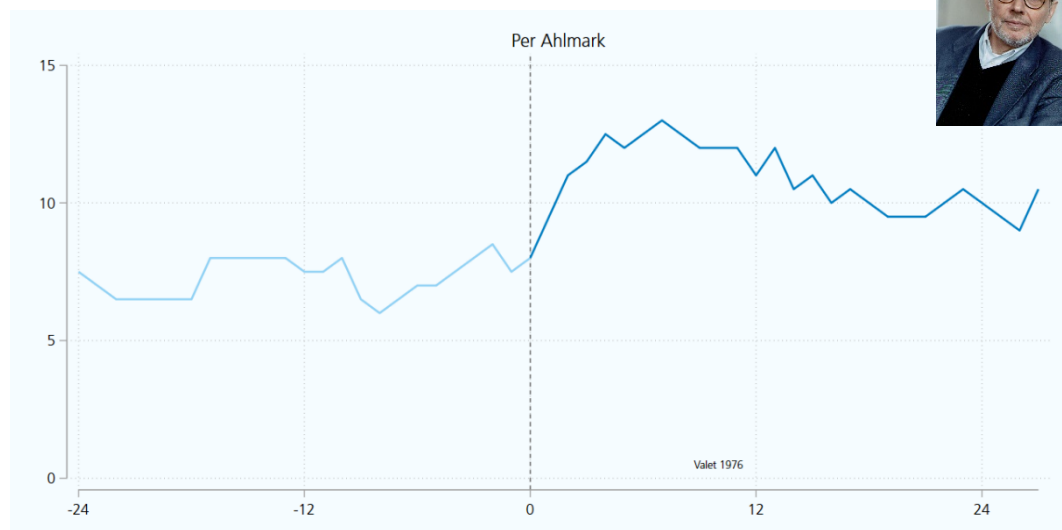
Bildkälla: Sven Wedén. SVT.

Figur C.21 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Gunnar Helén Porträtt. Hallings foto. CC-BY-NC-ND

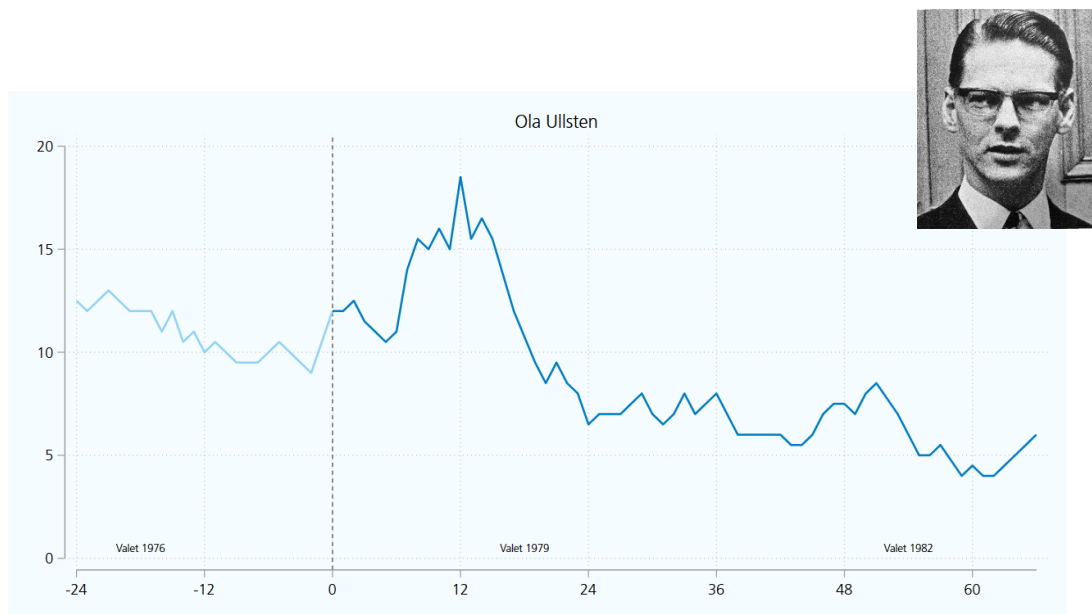
Figur C.22 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Per Ahlmark. Ann Ek.

Figur C.23 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

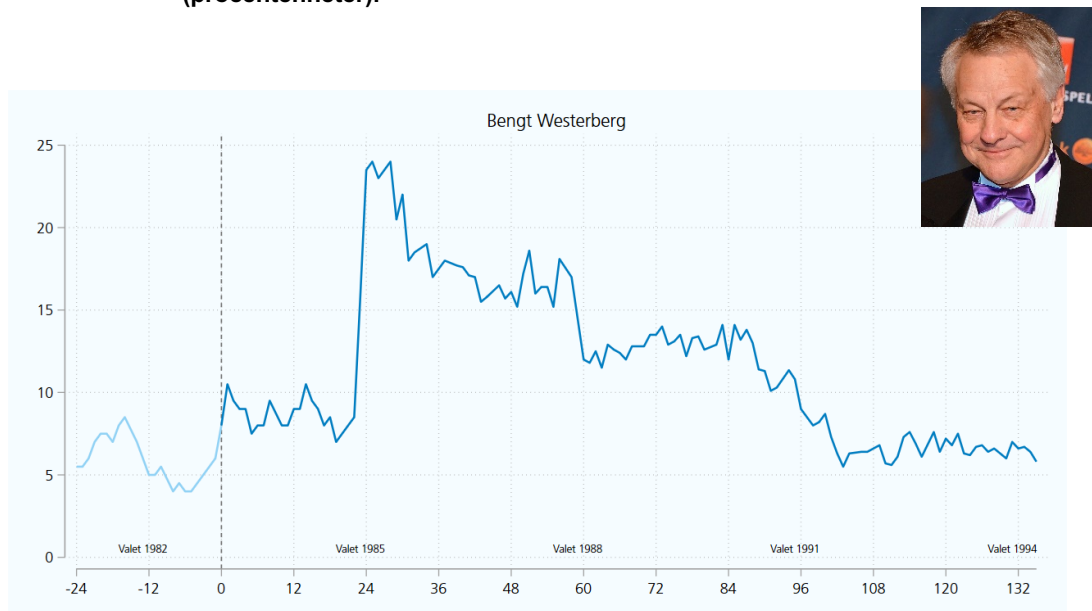

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Ola Ullsten. Okänd. CC Public domain.

Figur C.24 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

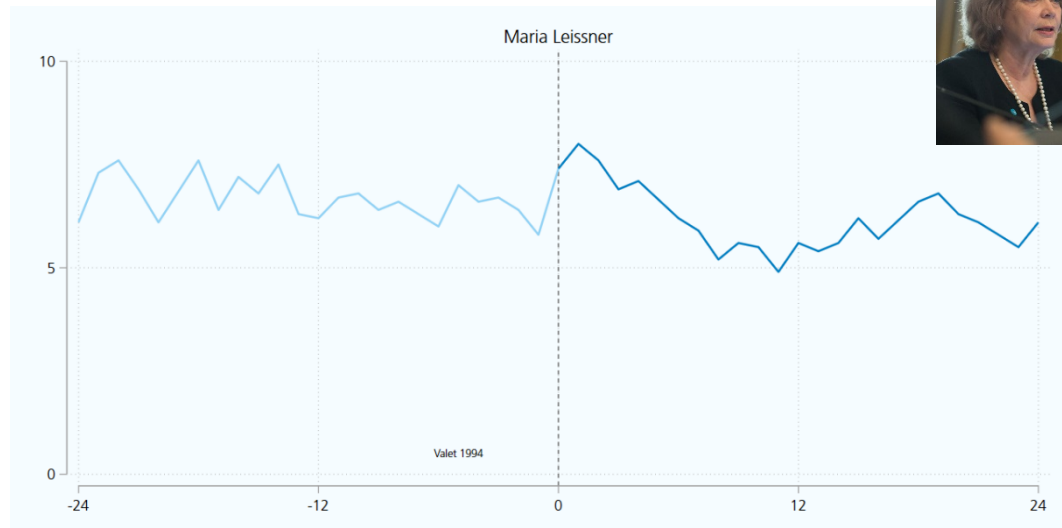

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

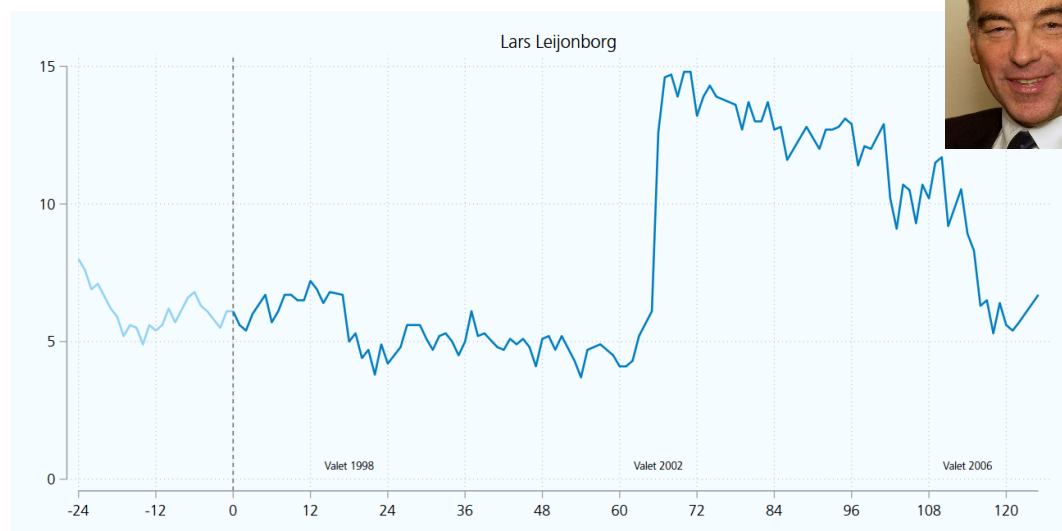
Bildkälla: Bengt Westerberg. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-3.0

Figur C.25 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

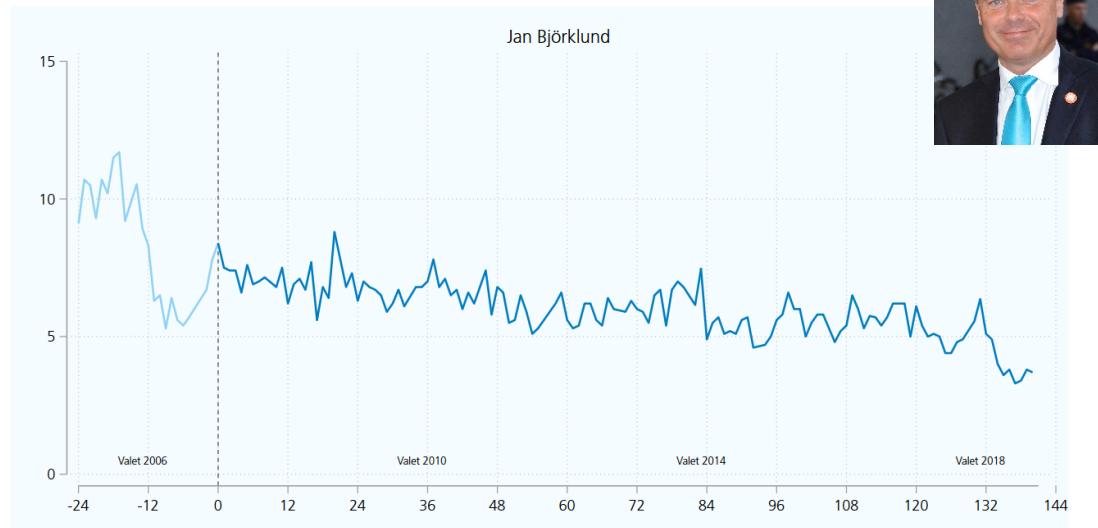
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Maria Leissner. Maina Kiai. CC-BY-SA-2.0

Figur C.26 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

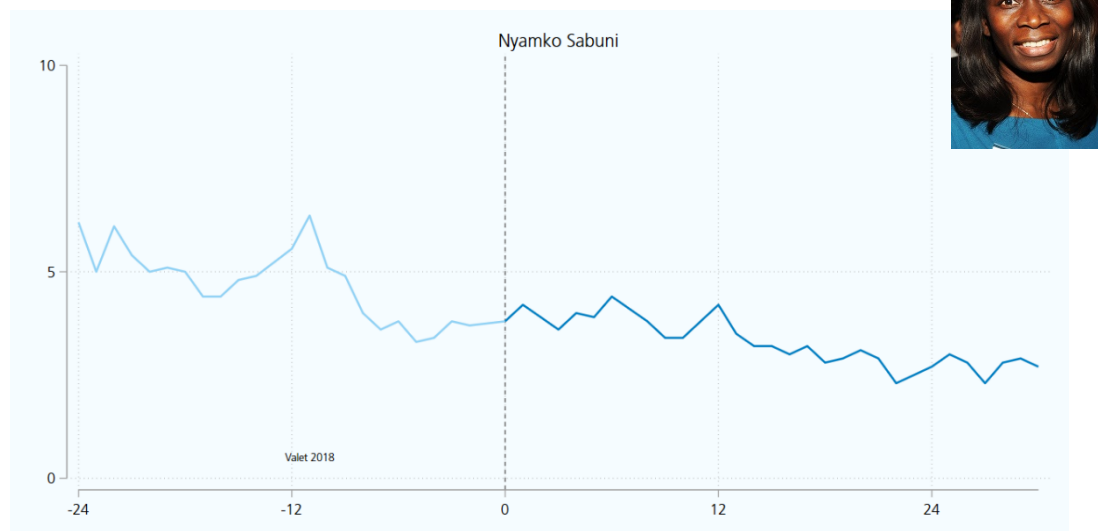
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Lars Leijonborg. Mikael Risedal. CC-BY-2.5-DK

Figur C.27 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

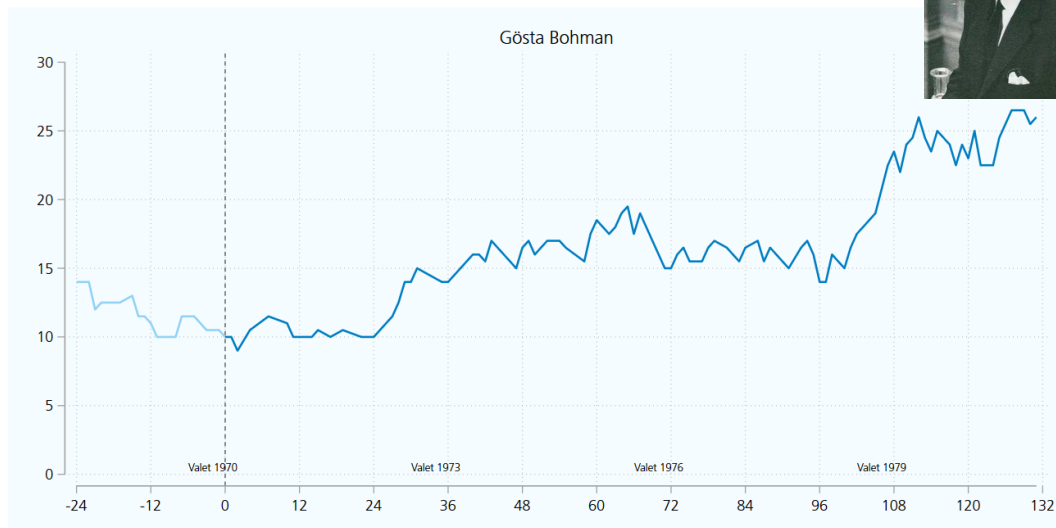
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Jan Björklund in Sept 2014. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-4.0

Figur C.28 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

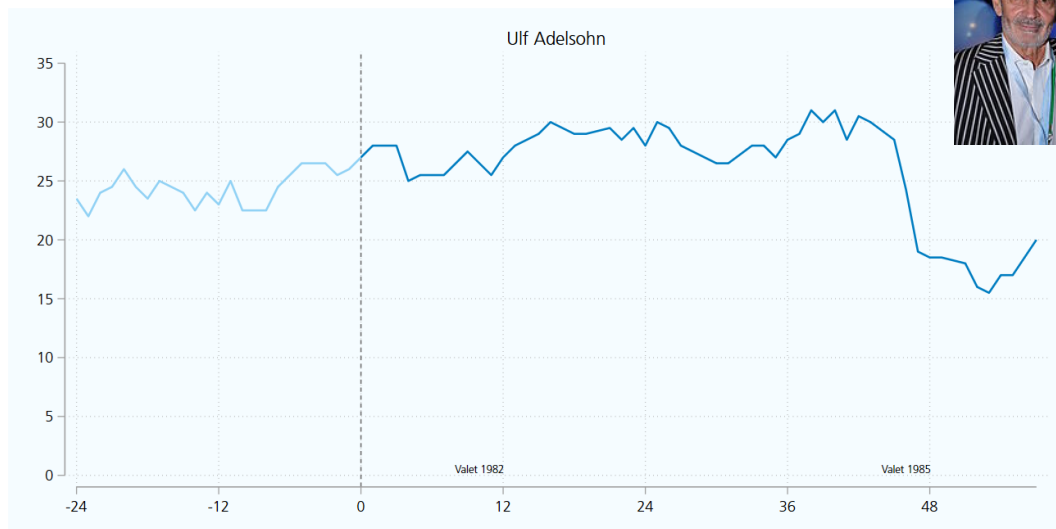
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Nyamko Sabuni. Anders Henriksson. CC-BY-2.0

Figur C.29 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

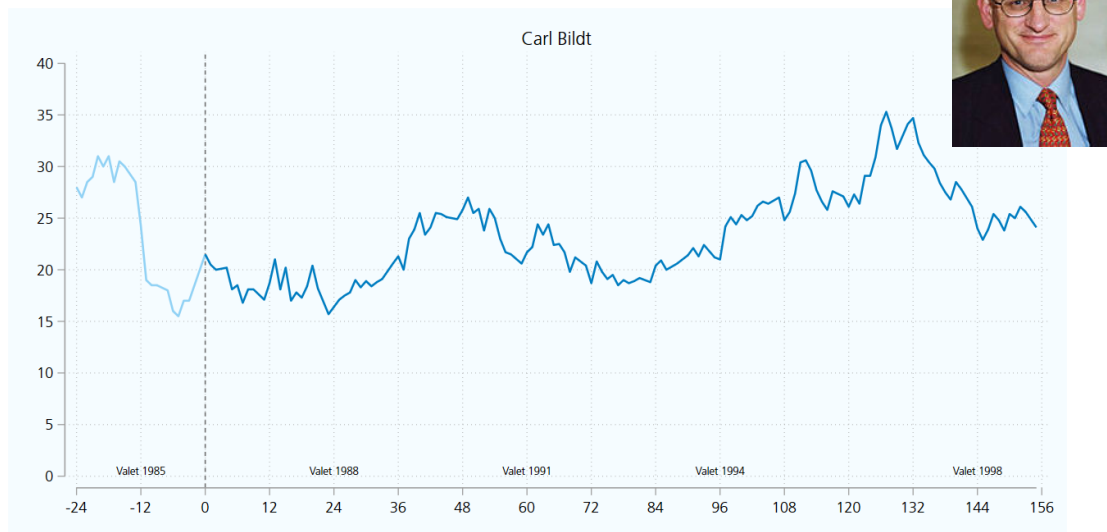
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Gösta Bohman. Bo Schreiber. CC Public domain.

Figur C.30 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Ulf Adelsohn. politik.in2pic.com. CC-BY-SA-3.0

Figur C.31 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

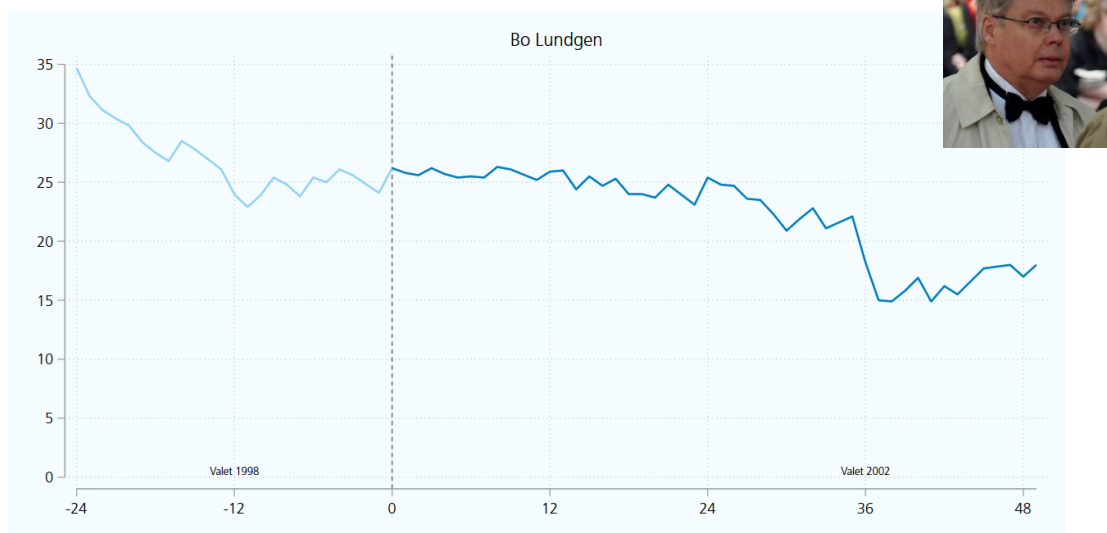

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Carl Bildt 2001-05-15. Talarforum.

Figur C.32 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tjugofyra månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

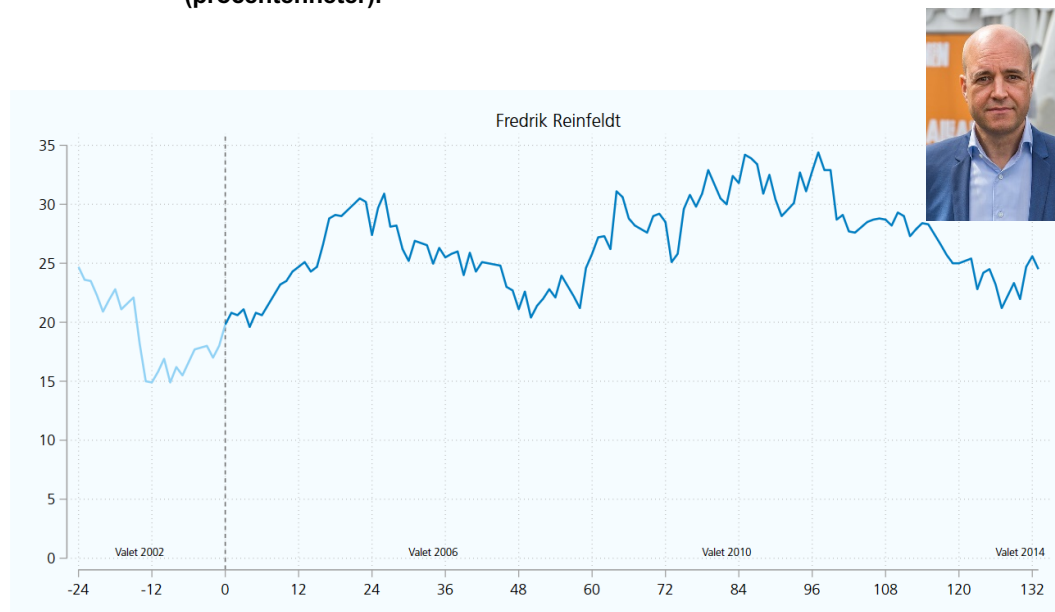

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

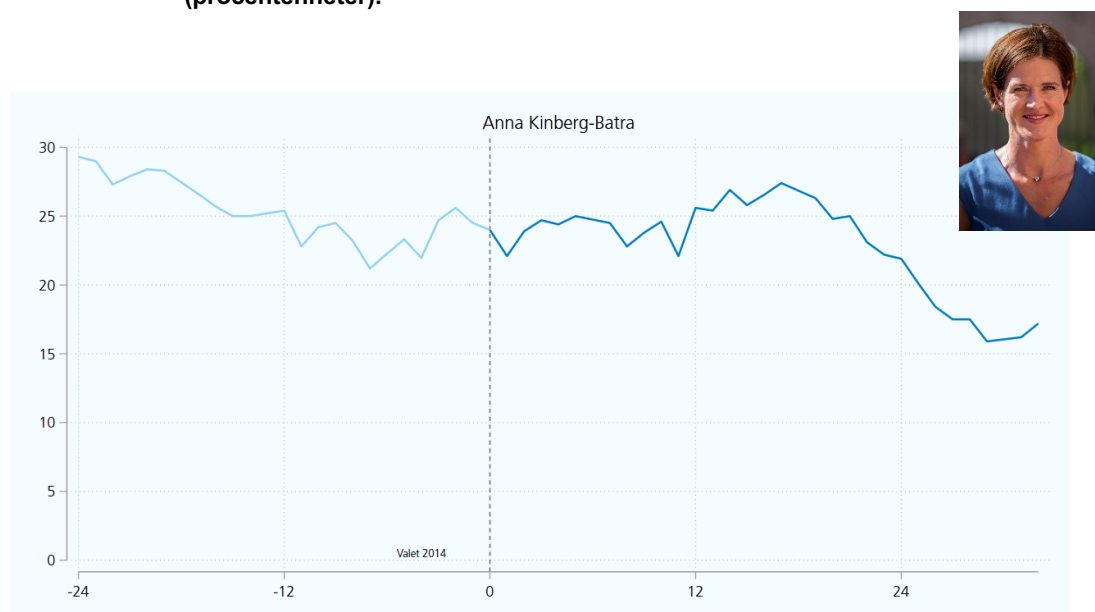
Bildkälla: Bo Lundgren. Holger Motzkau. CC-BY-SA-3.0

Figur C.33 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

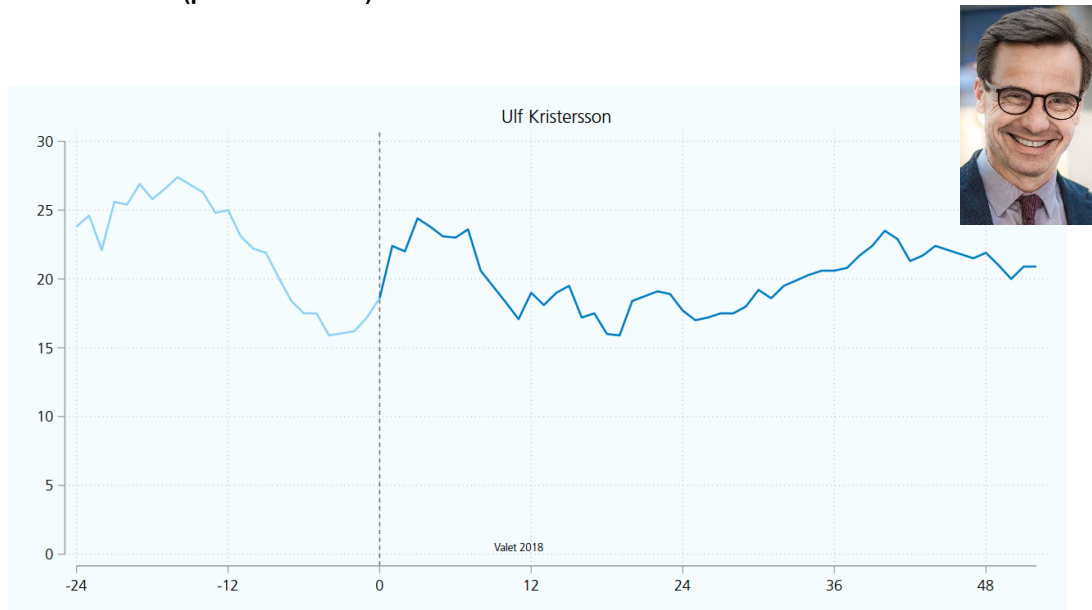
Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Fredrik Reinfeldt. Joakim Berndes. CC-BY-SA-2.0

Figur C.34 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Anna Kinberg Batra. Joakim Berndes CC-BY-SA-4.0

Figur C.35 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

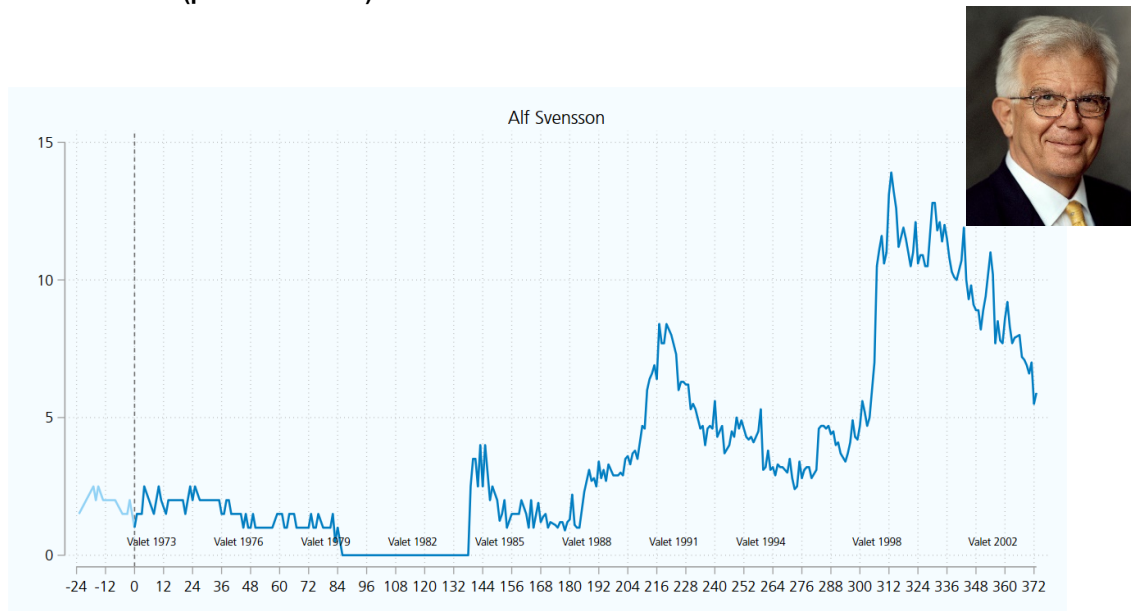

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Ulf Kristersson in 2018 Swedish general election. Frankie Fouganthin CC-BY-SA-4.0

Figur C.36 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

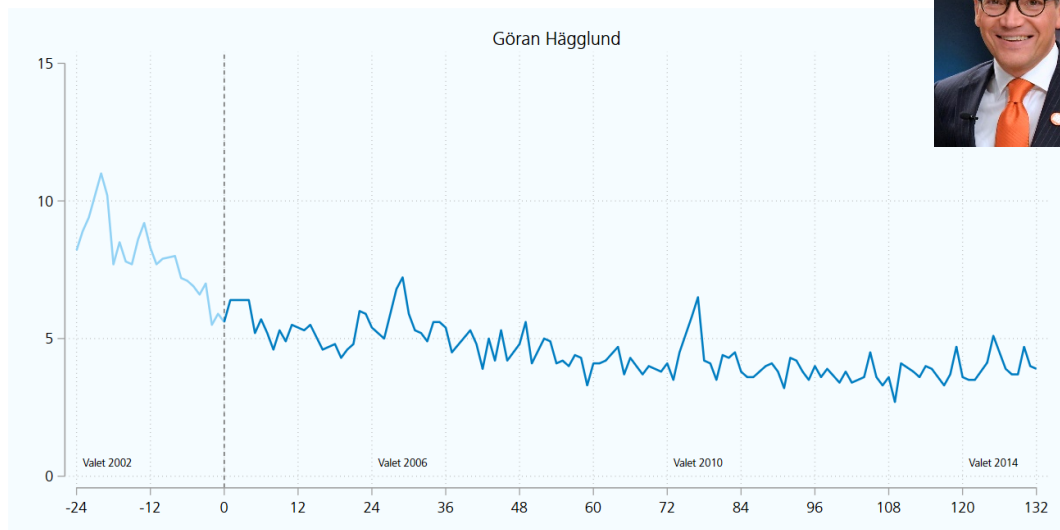

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

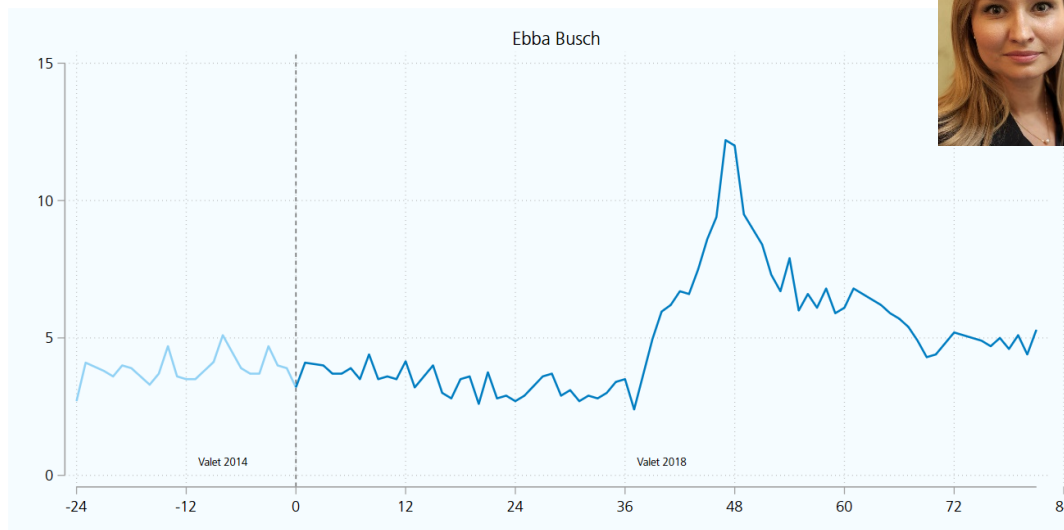
Bildkälla: Alf Svensson. Vara Konserthus. CC-BY-SA

Figur C.37 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Göran Hägglund 12 Sept 2014. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-4.0

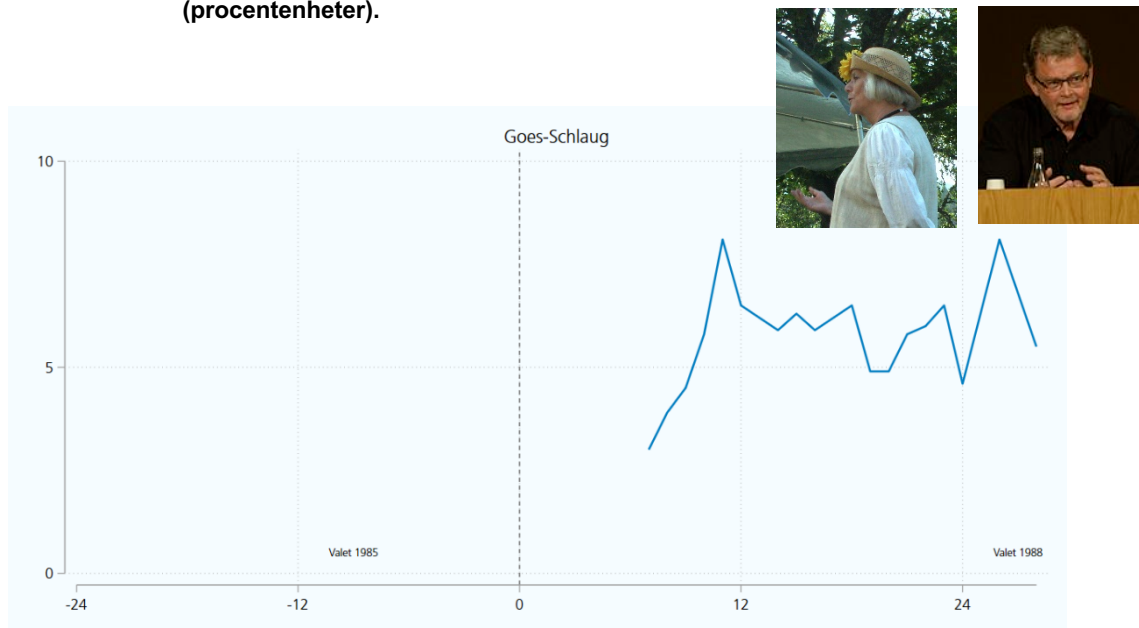
Figur C.38 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet
Data: SIFO-undersökningar 1967-2022
Bildkälla: Ebba Busch Thor riksmötet 2015. politik.in2pic.com. CC-BY-SA-3.0

Figur C.39 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

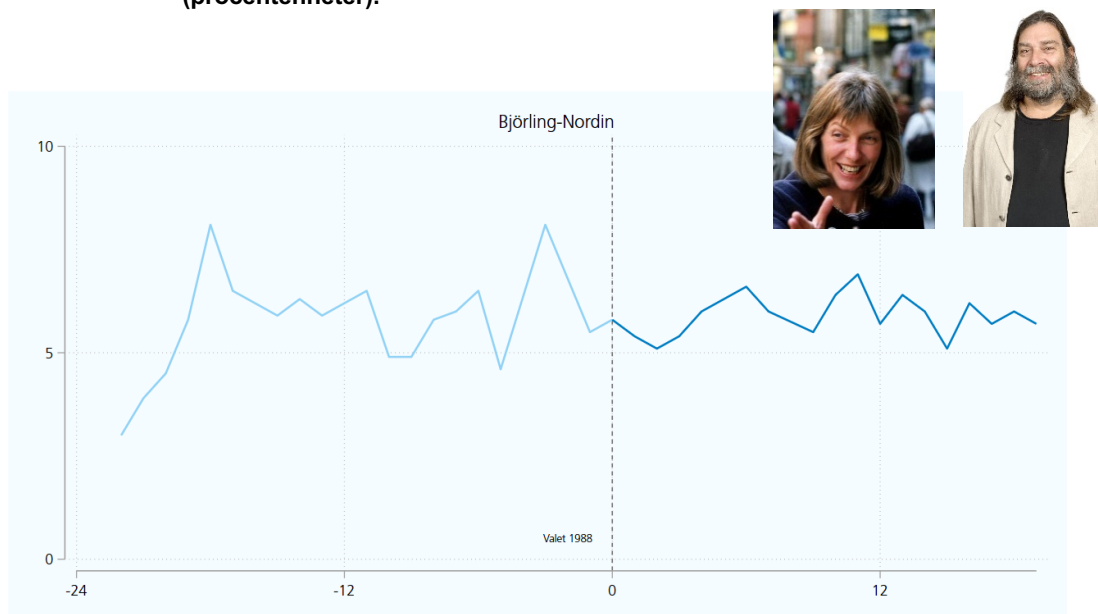

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Eva Goës. Per A.J. Andersson. CC-BY-SA-3.0 ; Birger Schlaug. Magnus Norden. CC-BY-2.0

Figur C.40 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

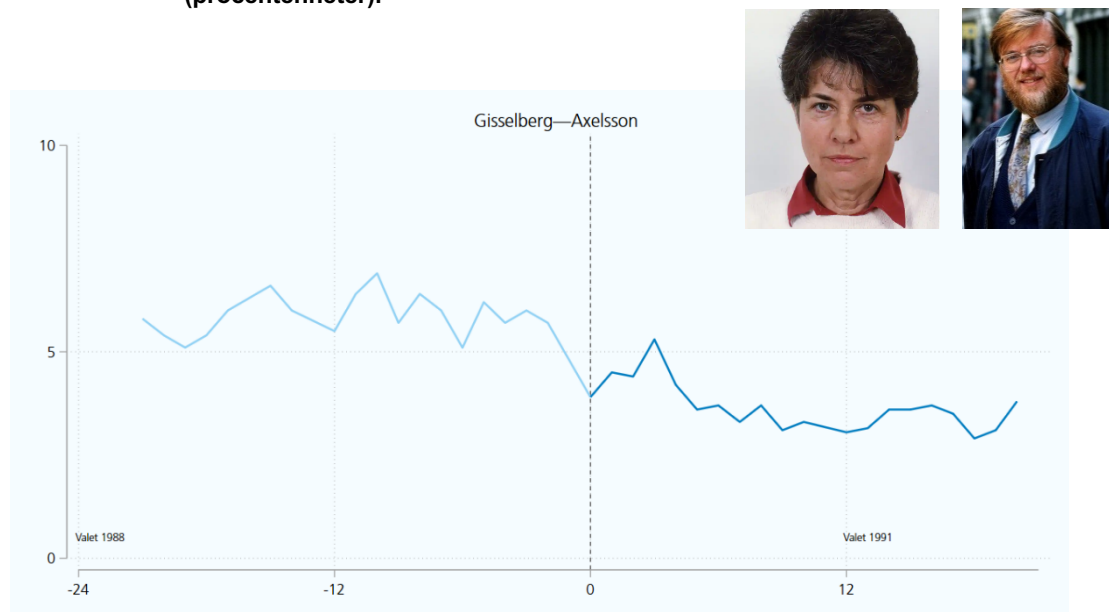

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Jan Axelsson och Fiona Björling. Lennart Nygren/TT ; Anders Nordin. Carl Johan Reh binder. CC-BY-3.0

Figur C.41 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

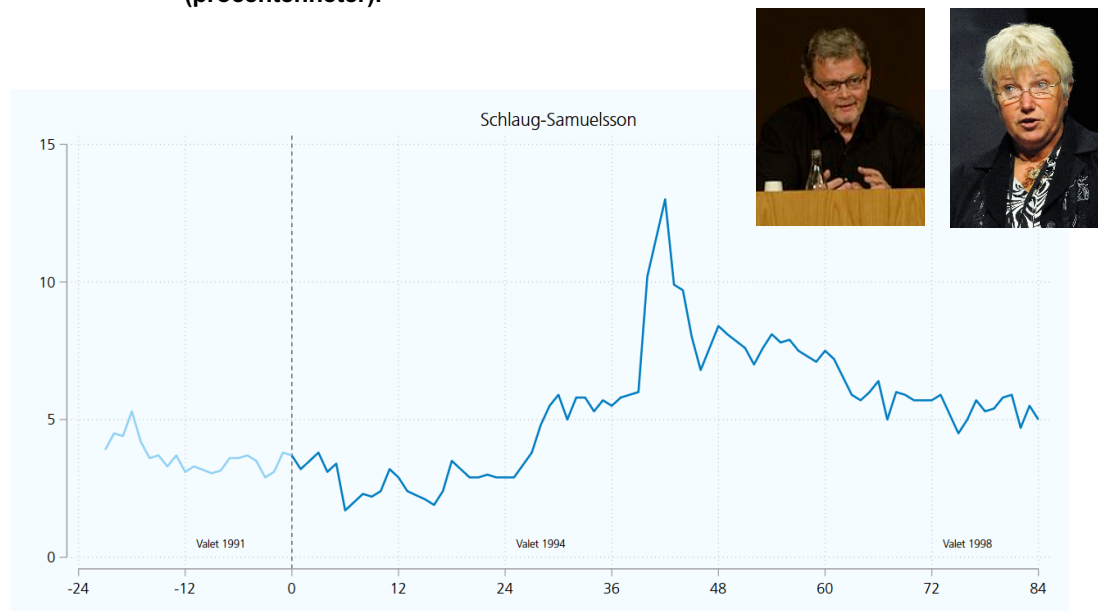

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Jan Axelsson och Fiona Björling. Lennart Nygren/TT ; Margareta Gisselberg. TT.

Figur C.42 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

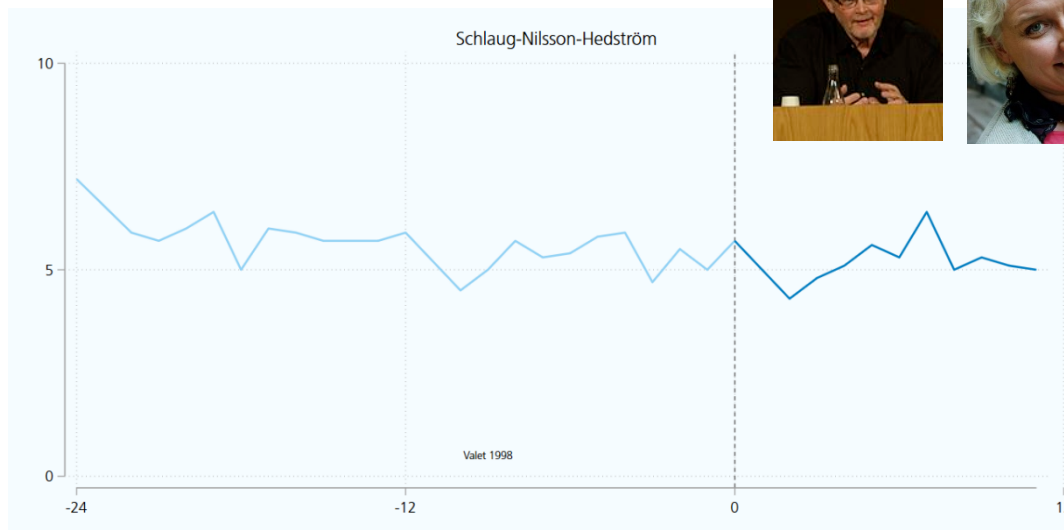

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Birger Schlaug. Magnus Norden. CC-BY-2.0 ; Marianne Samuelsson. Johannes Jansson. CC-BY-2.5-DK

Figur C.43 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

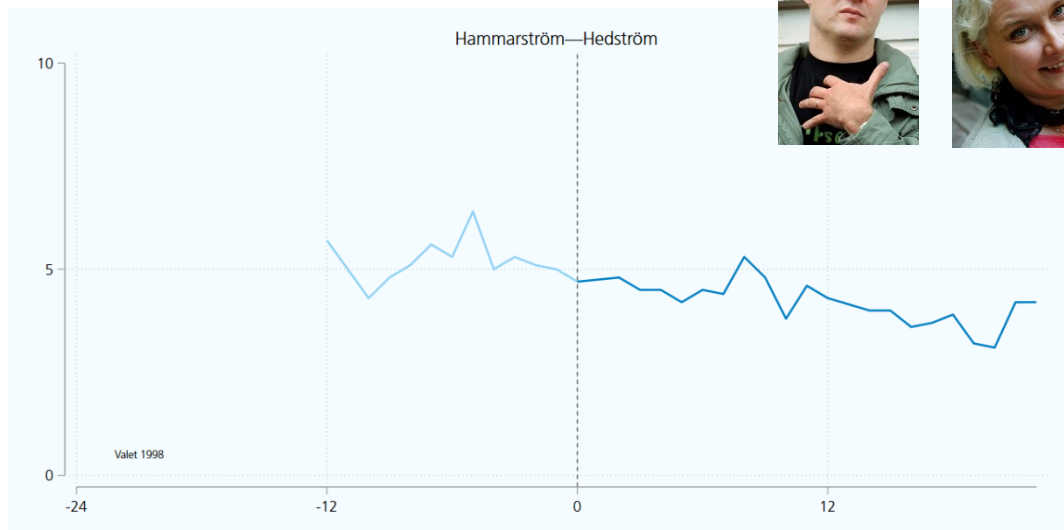

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Birger Schlaug. Magnus Norden. CC-BY-2.0 ; Lotta Nilsson Hedström. Aftonbladet Nyheter.

Figur C.44 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Matz Hammarström. Aftonbladet Nyheter ; Lotta Nilsson Hedström. Aftonbladet Nyheter.

Figur C.45 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

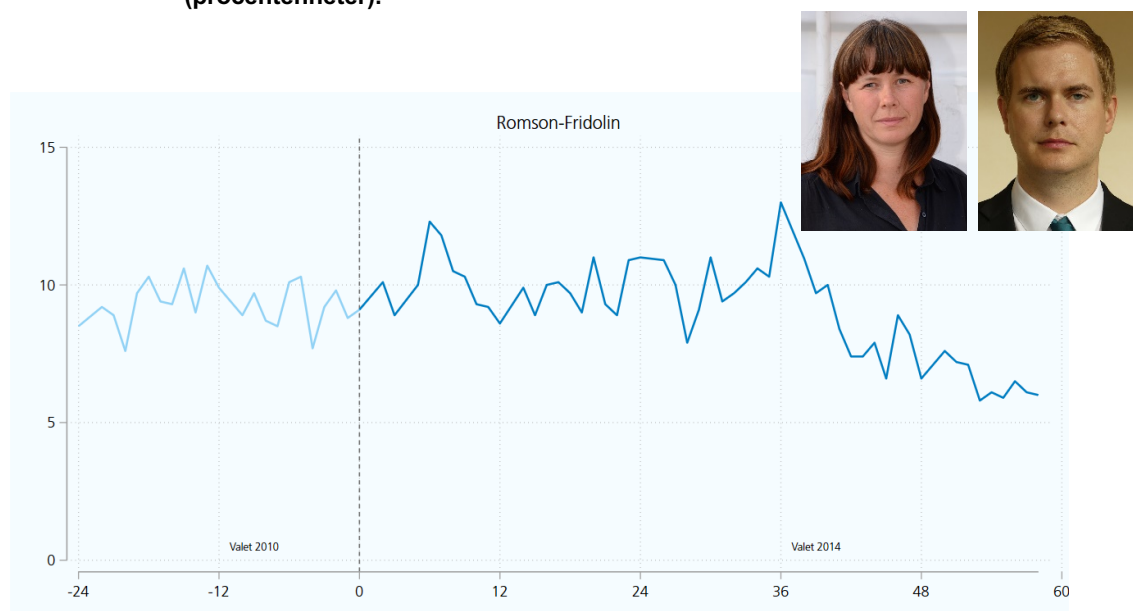

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Maria Wetterstrand. Fredrik Hjerling. CC-BY-SA -3.0 ; Peter Eriksson. Dennis Blomberg. CC-BY-SA-3.0

Figur C.46 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

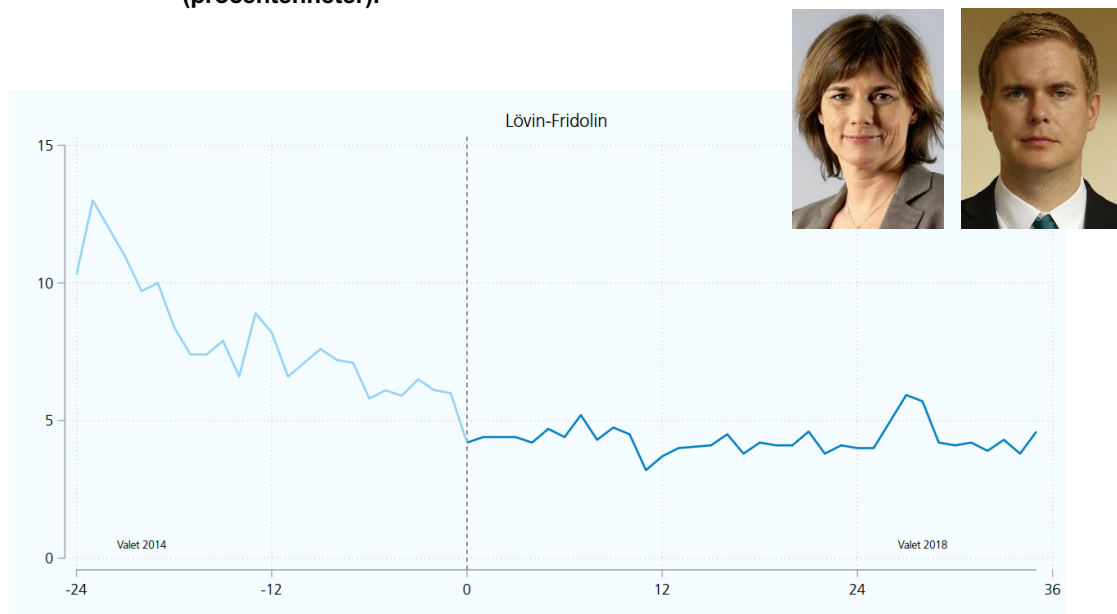

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Åsa Romson. politik.in2pic.com CC-BY-SA-2.0 ; Gustav Fridolin. politik.in2pic.com. CC-BY-SA-3.0

Figur C.47 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

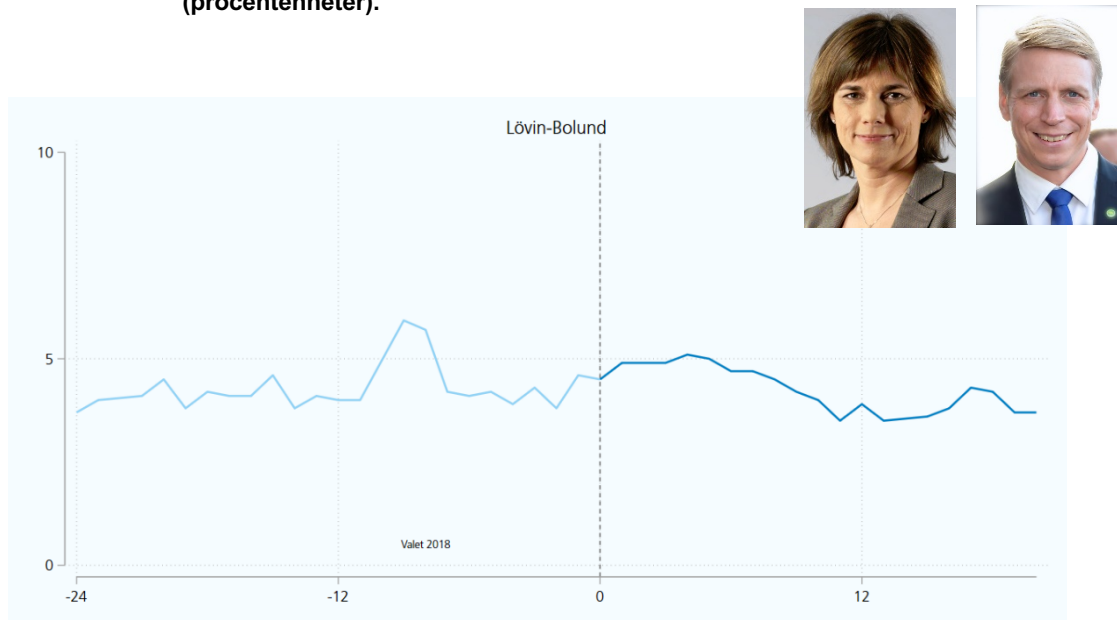

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Isabella Lövin. Fredrik Hjerling. CC-BY-SA-3.0; Gustav Fridolin. politik.in2pic.com. CC-BY-SA-3.0

Figur C.48 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

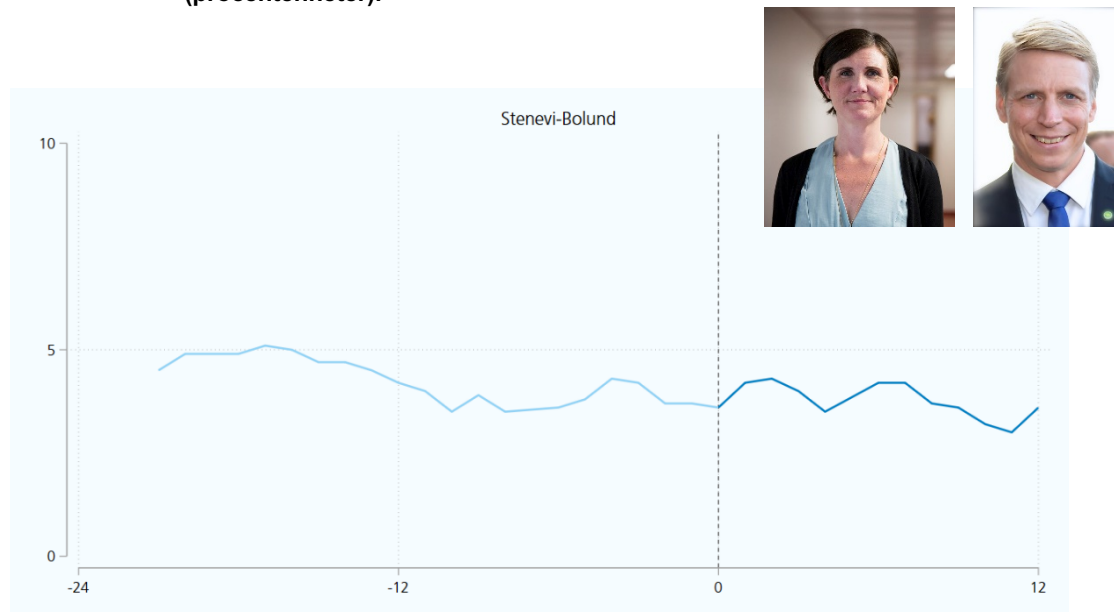

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Isabella Lövin. Fredrik Hjerling. CC-BY-SA-3.0 ; Per Bolund 2014. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-4.0

Figur C.49 Den månatliga opinionsutvecklingen för partiernas ledare 1967-2022 under tolv månader före tillträdesmånaden och under ledarens tid vid makten (procentenheter).

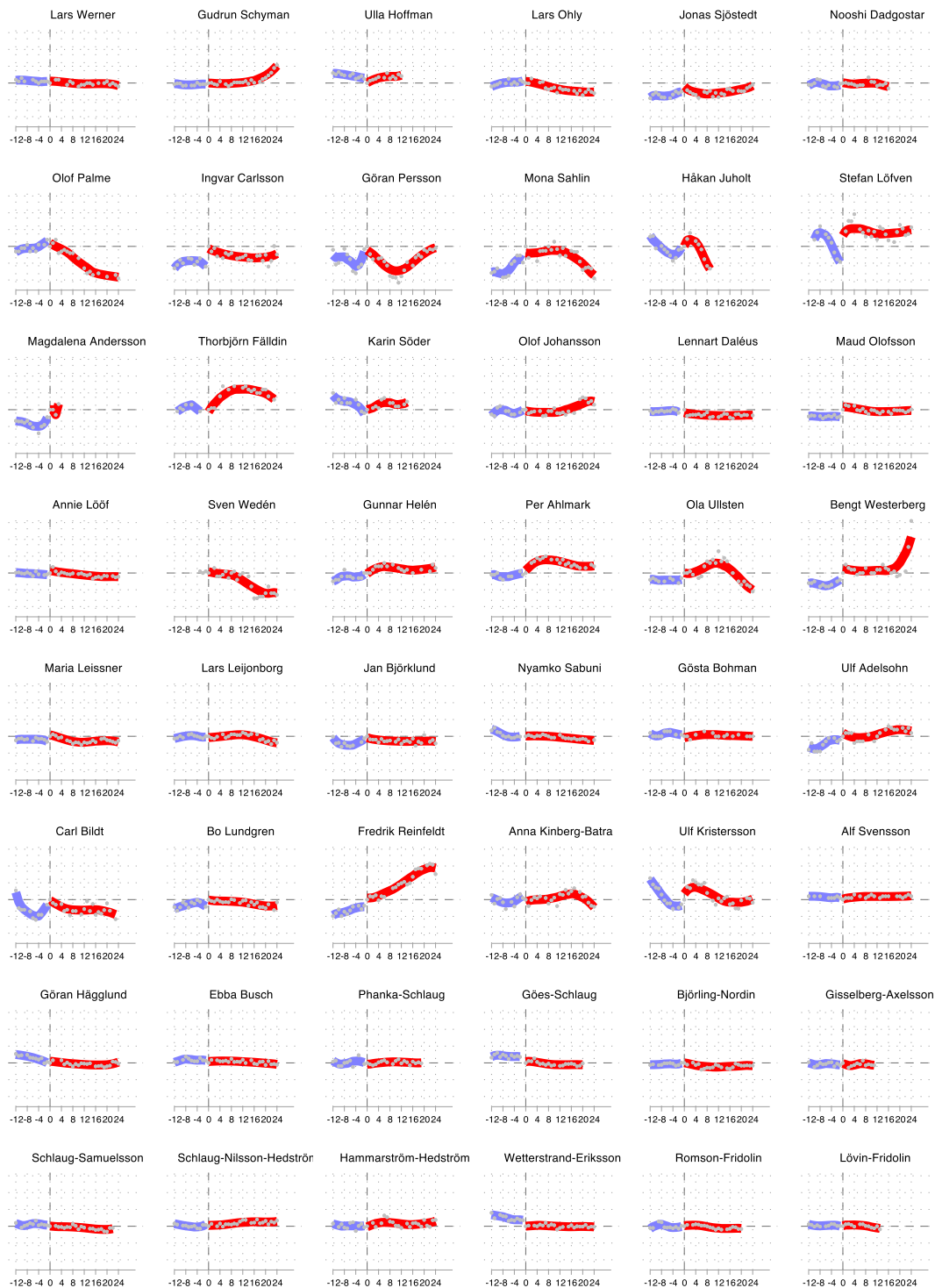

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022

Bildkälla: Märta Stenevi. News Øresund. Jenny Andersson CC-BY-2.0 ; Per Bolund 2014. Frankie Fouganthin. CC-BY-SA-4.0

Tabell C.51 Förändringar av partiers opinionsstöd 12 månader före och 24 månader efter partiledarskiften 1967-2022 (månatliga skattningar).
Opinion changes 12 months before and 24 months after all party leader shifts 1967-2022 (monthly estimates and lowess lines).

Källa: Valforskningsprogrammet, Göteborgs Universitet

Data: SIFO-undersökningar 1967-2022.

Kommentar: I figuren sammanfattas resultaten för de ledare som presenterats i figurerna C.1—C.50 i en enda figur. Ett par ledarskiften har dock inte fått plats, se C.49-C.50. De blå utjämnade linjerna är ett glidande genomsnitt (lowess) för opinionsutvecklingen för partiet före ledarskiftet. De röda linjerna är motsvarande information för de tjugofyra månaderna som följer efter ett ledarskifte.

Tabell D.1 Sammanställning av partiledarskiften i Sverige 1967-2022.
Party leader shifts in Sweden 1967-2022.

Partiledare	Tillträdde formellt	Kommentar
Moderaterna		
Yngve Holmberg	1965-	
Gösta Bohman	1970-11-14	Valdes på stämma
Ulf Adelsohn	1981-10-25	Valdes på stämma
Carl Bildt	1986-08-23	Valdes på stämma
Bo Lundgren	1999-09-04	Valdes på stämma
Fredrik Reinfeldt	2003-10-25	Valdes på stämma
Anna Kinberg Batra	2015-01-10	Valdes på stämma
Ulf Kristersson	2017-10-01	Valdes på stämma
Centerpartiet		
Gunnar Hedlund	1949-	
Thorbjörn Fälldin	1971-06-21	Valdes på stämma
Karin Söder	1985-12-05	Fälldin avgick i december 1985 och Söder tog över som förste vice ordförande. Söder valdes formellt till partiledare på stämman 1986.
Olof Johansson	1987-02-21	Valdes på stämma
Lennart Daléus	1998-06-14	Valdes på stämma
Maud Olofsson	2001-03-19	Valdes på stämma
Annie Lööf	2011-09-22	Valdes på stämma
Folkpartiet Liberalerna		
Bertil Ohlin	1944-	
Sven Wedén	1967-06-11	Valdes på landsmöte
Gunnar Helén	1969-11-07	Valdes på landsmöte
Per Ahlmark	1975-11-07	Valdes på landsmöte
Ola Ullsten	1978-03-04	Valdes på landsmöte
Bengt Westerberg	1983-10-01	Valdes på landsmöte
Maria Leissner	1995-02-04	Valdes på landsmöte
Lars Leijonborg	1997-03-15	Valdes på landsmöte
Jan Björklund	2007-09-07	Valdes på landsmöte
Nyamko Sabuni	2019-06-28	Valdes på landsmöte
Socialdemokraterna		
Tage Erlander	1946-	
Olof Palme	1969-10-01	Valdes på kongress
Ingvar Carlsson	1986-03-03	Palme avled 28 februari 1986. Carlsson valdes formellt av partistyrelsen 3 mars.
Göran Persson	1996-03-15	Valdes på kongress
Mona Sahlin	2007-03-17	Valdes på kongress
Håkan Juholt	2011-03-25	Valdes på kongress
Stefan Löfven	2012-01-27	Valdes av partistyrelsen
Magdalena Andersson	2021-11-04	Valdes på kongress

Vänsterpartiet		
CH Hermansson	1964-	
Lars Werner	1975-03-13	Valdes på kongress
Gudrun Schyman	1993-01-07	Valdes på kongress
Ulla Hoffman	2003-02-07	Schyman avgick januari 2003. Hoffman valdes på partistyrrelsemöte till förste vice ordförande, i praktiken tillfällig partiledare.
Lars Ohly	2004-02-20	Valdes på kongress
Jonas Sjöstedt	2012-01-06	Valdes på kongress
Nooshi Dadgostar	2020-10-31	Valdes på kongress
Kristdemokraterna		
Birger Ekstedt	1964-	
Alf Svensson	1973-01-20	Ekstedt avled juli 1972. Svensson valdes på ett extra riksting 20 januari 1973.
Göran Hägglund	2004-04-03	Valdes på riksting
Ebba Busch	2015-04-25	Valdes på riksting
Miljöpartiet		
Ragnhild Pohanka, Per Gahrton	1984-06	Valda på kongress
Ragnhild Pohanka, Birger Schlaug	1985-09	Gahrton avgick efter riksdagsvalet. Schlaug valdes på förtroenderådsmöte.
Eva Goës, Birger Schlaug	1986-05	Valda på kongress
Fiona Björling, Anders Nordin	1988-10	Valda på förtroenderådsmöte.
Jan Axelsson, Margareta Gisselberg	1990-06	Valda på kongress
Jan Axelsson	1991-09	Gisselberg avgick efter riksdagsvalet, posten var vakant fram till kongressen
Marianne Samuelsson, Birger Schlaug	1992-04	Valda på kongress
Lotta N Hedström, Birger Schlaug	1999-05-15	Valda på kongress
Lotta N Hedström, Matz Hammarström	2000-06-04	Valda på kongress
Maria Wetterstrand, Peter Eriksson	2002-05-10	Valda på kongress
Åsa Romson, Gustav Fridolin	2011-05-21	Valda på kongress
Isabella Lövin, Gustav Fridolin	2016-05-13	Valda på kongress
Isabella Lövin, Per Bolund	2019-05-04	Valda på kongress
Märta Stenevi, Per Bolund	2021-01-31	Valda på kongress
Sverigedemokraterna		
Jimmie Åkesson	2005-05-07	Valdes på riksårsmöte

Socialdemokraterna

- Wikipedia. Tage Erlander. https://sv.wikipedia.org/wiki/Tage_Erlander
- Sveriges Radio (2006, 22 augusti). Palme tar över efter Erlander 1969.
<https://sverigesradio.se/artikel/775701>
- Thunberg, Karin (2014, 7 mars). "Jag är i grunden en orolig person" *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/jag-ar-i-grunden-en-orolig-person>
- Dagens Nyheter (1996, 15 mars). Strax efter lunch tar Ingvar Carlsson adjö.
<https://www.dn.se/arkiv/politik/strax-efter-lunch-tar-ingvar-carlsson-adjol/>
- Mårten Hennéus. (2007, 17 mars). Mona Sahlin har tagit över. *Dagens Nyheter*
<https://www.dn.se/nyheter/politik/mona-sahlin-har-tagit-over/>
- Stiernstedt, Jenny (2011, 25 mars). S-kongressen minut för minut. *Dagens Nyheter*
<https://www.dn.se/nyheter/politik/s-kongressen-minut-for-minut-1/>
- Dagens Nyheter (2012, 27 januari). Stefan Löfven vald till partiordförande.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/stefan-lofven-vald-till-partiordforande/>
- Holmgren Ci & Katarina Helmersson (2021, 4 november). Magdalena Andersson ny partiledare för socialdemokraterna. *Sveriges Radio*.
<https://sverigesradio.se/artikel/magdalena-andersson-ny-partiledare-for-socialdemokraterna>

Kristdemokraterna

- Kristdemokraterna. *Historia*. Hämtad 2022-03-03 från
<https://kristdemokraterna.se/om-oss/historia/>
- Dagens Nyheter (2004, 3 april). Nye KD-ledaren vill utmana mera.
<https://www.dn.se/nyheter/politik/nye-kd-ledaren-vill-utmana-mera/>
- Kristdemokraterna (2015, 25 april) *Ebba Busch Thor ny partiledare för Kristdemokraterna*. Hämtad 2022-03-03 från
<https://kristdemokraterna.se/ebba-busch-thor-ny-partiledare-kristdemokraterna/>

Vänsterpartiet

- Wikipedia. Lars Werner. Hämtad 2022-03-03 från
https://sv.wikipedia.org/wiki/Lars_Werner
- Sveriges Radio (2006, 17 augusti). Vänsterpartiet väljer Schyman 1993.
<https://sverigesradio.se/artikel/906659>
- Carlbom, Mats (2003, 7 februari). Hoffman och Burman tar över efter Schyman.
Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/nyheter/politik/hoffmann-och-burman-tar-over-efter-schyman/>
- Stenberg, Ewa (2004, 20 februari). Ohly ny vänsterledare efter jordskredsseger. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/nyheter/politik/ohly-ny-vansterledare-efter-jordskredsseger/>
- Larsson, Thomas (2012, 6 januari). Jonas Sjöstedt ny V-ledare. *SVT Nyheter*.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/jonas-sjostedt-ny-v-ledare>
- Schau, Oscar (2020, 31 oktober). Nooshi Dadgostar ny partiledare för Vänsterpartiet.
SVT Nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nooshi-dadgostar-ny-partiledare-for-vansterpartiet>

Moderaterna

- Wikipedia. Gösta Bohman. https://sv.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6sta_Bohman
- Wikipedia. Ulf Adelsohn. https://sv.wikipedia.org/wiki/Ulf_Adelsohn
- Wikipedia. Carl Bildt. https://sv.wikipedia.org/wiki/Carl_Bildt
- Ljungberg, Dick (1999, 4 september). Budgeten: Lundgren besviken på s-förslag.

Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/arkiv/politik/budgeten-lundgren-besviken-pa-s-forslag/>

Eriksson, Göran (2003, 25 oktober). Reinfeldt: S en mindre utmaning idag. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/nyheter/politik/reinfeldt-s-en-mindre-utmaning-i-dag/>

TT (2015, 10 januari). Kinberg Batra valdes till M-ledare. *Svenska Dagbladet*. <https://www.svd.se/kinberg-batra-valdes-till-m-ledare>

Malmén, Joel (2017, 1 oktober). Ulf Kristersson vald till ny partiledare för Moderaterna. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ulf-kristersson-valjs-till-ny-partiledare-for-moderaterna>

Centerpartiet

Wikipedia. Thorbjörn Fälldin.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Thorbj%C3%B6rn_F%C3%A4lldin

Sveriges Radio (2006, 20 oktober). Thorbjörn Fälldin avgår som partiledare 1985. <https://sverigesradio.se/artikel/978248>

Wikipedia. Karin Söder. https://sv.wikipedia.org/wiki/Karin_S%C3%B6der

Dagens Nyheter (2012, 21 februari). *Dagens Datum*.

<https://www.dn.se/arkiv/familj/dagens-datum-2012-02-21/>

Ljungberg, Dick (1998, 15 juni). Lennart Daléus valde att tala klartext direkt i regeringsfrågan. *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/arkiv/politik/mittenregering-i-centrum-lennart-daleus-valde-att-tala-klartext-direkt-i-regeringsfragan/>

TT (2011, 17 juni). Maud Olofsson avgår. *Svenska Dagbladet*.

<https://www.svd.se/maud-olofsson-avgar>

Nationalencyklopedin. Annie Lööf.

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/annie-l%C3%B6%C3%B6f>

Folkpartiet/Liberalerna

Wikipedia. Liberalerna. https://sv.wikipedia.org/wiki/Liberalerna#cite_note-partiledare-40

Ljungberg, Dick (1995, 5 februari). Leissner vann jämn ledarstrid. Könberg utslagen i första omgången. Wibble fyra röster från seger. *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/arkiv/politik/leissner-vann-jamn-ledarstrid-konberg-utslagen-i-forsta-omgangen-wibble-fyra-roster-fran-seger/>

Karlsson, Börje & Dick Ljungberg (1997, 15 mars). En man med brett register:

Leijonborg en social liberal. Nye Folkpartiledaren spindeln i ett stort kontaktnät. *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/arkiv/politik/en-man-med-brett-register-leijonborg-en-social-liberal-nye-folkpartiledaren-spindeln-i-ett-stort/>

TT (2007, 7 september). Leijonborg tackade för sig. *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/nyheter/politik/leijonborg-tackade-for-sig/>

TT (2019, 28 juni). Nyamko Sabuni har valts till ny partiledare för Liberalerna. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/i-dag-valjs-liberalernas-nya-partiledare>

Miljöpartiet

Miljöpartiet de gröna. Årtal, personer och valresultat. Kongresser, tidigare språkrör och viktiga datum i Miljöpartiets historia. Hämtad 2022-03-03 från: <https://www.mp.se/om/historia/fakta>

Samec, Lotta (1999, 15 maj). Glesbygden får ett språkrör. Miljöpartiets kongress.

- Okända Lotta Nilsson Hedström från Svågadalen tar plats vid sidan om Schlaug. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/arkiv/politik/glesbygden-far-ett-sprakror-miljopartiets-kongress-okanda-lotta-nilsson-hedstrom-fran-svagadalen/>
- Stenberg, Ewa (2000, 4 juni). Miljöpartiets kongress: Balansakt om medborgarlön: Nyvalde språkröret Matz Hammarström försiktigt kritisk till nya profilfrågan. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/arkiv/politik/miljopartiets-kongress-balansakt-om-medborgarlon-nyvalde-sprakroret-matz-hammarstrom-forsiktigt/>
- Alfredsson, Lena (2002, 10 maj). Miljöpartiets nya språkrör valda. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/miljopartiets-nya-sprakror-valda/>
- Larsson, Thomas (2011, 21 maj). Åsa Romson blir nytt språkrör tillsammans med Gustav Fridolin. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/asa-romson-blir-nytt-sprakror-tillsammans-med-gustav-fridolin>
- Dagens Nyheter (2016, 13 maj). Fridolins stöd i partiet kraftigt försvagat. <https://www.dn.se/nyheter/politik/fridolins-stod-i-partiet-kraftigt-forsvagat/>
- Wicklén, Johan (2019, 4 maj). Per Bolund nytt språkrör i Miljöpartiet. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nu-rostar-miljopartiet-om-per-bolund>
- Carlén, Linnea & Mikaela Somnell (2021, 31 januari). Märta Stenevi blir Miljöpartiets nya språkrör. *SVT Nyheter*. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nu-valjer-miljopartiet-nytt-sprakror>

Sverigedemokraterna

Wikipedia. Jimmie Åkesson. https://sv.wikipedia.org/wiki/Jimmie_%C3%85kesson

Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan 1954 har vi genomfört empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och undersökt tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

